

Öğrenci Ev Ziyaretleri

OSMAN NURİ SÜZEN

GAZİ ERGANOVA

ÖĞRENCİ EV ZİYARETLERİ
OSMAN NURİ SÜZEN

Osman Nuri SÜZEN

1954 yılında Ordu'nun Fatsa ilçesinde doğdu. Endüstri Meslek lisesini bitirdikten sonra, kamu kuruluşlarında, inşaat teknisyenliği ve topografik yaptı. 1975 yılında başladığı Yüksek Teknik Öğretmen Okulu İnşaat Bölümünü 1979 yılında bitirdi. Bir yıl bir inşaat firmasında şantiye şefliği yaptı.

1980 yılında, Samsun Atakum Endüstri Meslek Lisesi'nde öğretmenliğe başladı. Burada öğretmenlik ve müdür yardımcılığı yaptıktan sonra Adana İsmet İnönü Endüstri Meslek Lisesi ve Fatsa Endüstri Meslek Lisesi'nde öğretmenlik ve bölüm şefliği yaptı. 1989 yılında Rize Tefik İleri Endüstri Meslek Lisesi Müdürlüğüne, 1995 yılında İstanbul Avcılar Endüstri Meslek Lisesi Müdürlüğüne atandı. 2004 tarihinden itibaren bir yıl Erkek Teknik Öğretim Genel Müdür Yardımcılığı yaptı.

Hâlen Avcılar Endüstri Meslek Lisesi Müdürlüğü görevine devam etmektedir.

Öğrenci Ev Ziyaretleri

OSMAN NURİ SÜZEN

ÖĞRENCİ EV ZİYARETLERİ

Copyright © Gül Yurdu Yayınları, 2008

Bu eserin tüm yayın hakları Işık Ltd. Şti.'ne aittir.

Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Ltd. Şti.'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör

Ali BUDAK

Görsel Yönetmen

Engin ÇİFTÇİ

Kapak

İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni

Necmi TOPAL

ISBN

978-975-9105-30-3

Yayın Numarası

32

Basım Yeri ve Yılı

Çağlayan Matbaası Sarıç Yolu Üzeri No: 7

Gaziemir/İZMİR

Tel: (0232) 252 20 96

Nisan 2008

Genel Dağıtım

Gökkuşuğu Pazarlama ve Dağıtım

Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi

Mahmutbey/İSTANBUL

Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Gül Yurdu Yayınları

Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5

34676 Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20

www.gulyurduyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	9
Giriş.....	13
1. Öğrenci ziyaretlerinin amacı	27
2. Öğrenci ziyaretlerine hazırlık	29
3. Ziyarete kimler gitmeli	31
4. Ziyaret takvimi.....	33
5. Öğretmen, öğrenci ve velinin ziyarete hazırlanması	35
6. Okuldan eve ulaşım	37
7. Ulaşım süresince yapılacak hazırlık.....	39
8. Eve gidiş ve evde yapılacaklar	41
9. Öğrenciden evde yardım almalı	45
Hatıra	46
10. Veli ve diğer ev sakinlerini tedirgin etmeden.....	49
11. Yazılı tespit, fotoğraf ve film	51
Öğrenci ziyaretleri gözlem raporu	52
12. Amaca uygun sohbet.....	55
13. Vakti kullanma, ikram alma.....	57
Bir hatıra.....	60
14. Öğrenci aile ortamında küçük düşürülmemeli	63
15. Ziyaretten ayrılış	65
16. Ziyaret sonrası öğrenciyle görüşme.....	67
17. Ziyaret sonrası veliyle görüşme.....	69
Bir velinin değerlendirmesi	70
Bir velinin samimi bakış açısı	72

Öğrenci Ev Ziyaretleri

18. Özel durumları ifşa etmeme.....	73
19. Ziyaretin anısı	75
Bir anı.....	76
20. Güzel örneklerin söz ve yazı ile yaygınlaştırılması	79
Bir ziyaretin ardından	80
21. Yazılı değerlendirme-rapor.....	83
Ev ziyaretleri değerlendirme formu örnek-1	83
Veli bölümü	83
Öğrenci bölümü	84
Öğretmen tespitleri.....	84
Ev ziyaretleri değerlendirme formu örnek-2.....	85
Veli bölümü	85
Öğrenci bölümü	85
Öğretmen tespitleri.....	85
Raporların tahlili.....	86
22. Gözlemleri değerlendirme	87
23. İhtiyaçlar için destek vermek.....	89
Bir çaresizliğin hikâyesi.....	90
24. Problemleri çözmek için takvime bağlama.....	97
25. Çalışmaların yıl sonunda değerlendirilmesi	99
Sonuç	103

*Bu kitabı yazma düşüncesinin vesileleri
öğrencilerime, gönüllerindeki engin sevgiyi
öğrenci evlerine taşıyan öğretmen kardeşlerime,
bize evlerini ardına kadar açan, hüsnükabul gösteren
öğrenci velilerime minnet ve şükranlarımla...*

ÖNSÖZ

Eğitim adına yeni arayışların hız kazandığı bir dünyada yaşıyoruz.

Eğitim sürecinde geçmişten bu yana, bilinen klasik metot ve uygulamaların “istenen insanı” yetiştirmeye kâfi gelmediği, başta gelişmiş ülkeler olmak üzere her toplum tarafından dillendirilmektedir.

İstihdam edenler ve aileler, eğitim kurumlarını, bir yandan kendisinden istenen uzmanlık yeterliliğine sahip diğer yandan milli ve evrensel değerleri sentezleyen- uygulayan insan yetiştirmede yetersiz kaldığından dolayı tenkit etmektedirler.

Hâlbuki özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, eğitim kurumları gerek kaynakları gerekse fizikî- maddî varlıkları itibariyle, dünden bugüne daha fazla imkânlara sahiptir.

Öyleyse beklentilere cevap verememe ve tatminsizliğin sebebi ne olabilir?

İnsanoğlunun var oluşundan bu yana, en dinamik bir zaman sürecine girdiği; ferdî ve sosyal ihtiyaçların hem arttığı hem de değiştiği söylenerek eğitim metot ve programlarının geçmişe göre sıkça değiştiği bilinmektedir.

Buna rağmen arzulan kaliteye ulaşılamamakta, insan israfının arttığı gözlenmektedir. Bu perspektiften bakıldığında, bizde dünya konjonktürüyle benzerlik arz eden sıkıntılar olduğu gibi, kendimize has sorunlar bulunmaktadır. Haliyle projeler üretirken, başarılı modeller oluşturmuş eğitim sistemlerinden alıp kullanacağımız değerler olduğu gibi, kendi karakter yapımızla, “nevi şahsına münhasır” renk ve desenimizi yansıtan değerlerimizi de dikkate almak durumundayız.

Eğitim tarihimiz ciddi bir incelemeye tâbi tutulabilse; dikkate alınabilecek, ihtiyacımız olan, pek çok güzel örnekler bulmak mümkün olacaktır.

Selçuklu Dönemi'ne damgasını vuran ve geniş bir coğrafyada model alınan Nizamü'l-Mülk'ün kurduğu eğitim müesseselerindeki ve Osmanlı döneminde zirveye ulaşan dünyanın gelmiş geçmiş en büyük yaygın eğitim kurumu olan Ahilik teşkilâtındaki sırlar neyse bulunup açığa çıkarılmalıdır. Aksi halde inkarcı bir yaklaşım ve kör bir sadakatsizlikle “derya içre deryadan habersiz” yaşamanın, eğitim kayıplarını artıracığını tahmin etmek zor değildir.

Eğitimde yaşadığımız her dar boğazı aşmak için, başka milletlerin başarılı modellerini almak üzere seferber oluşumuz, bana sürekli olarak kendi ambarındaki buğday dururken başkasının tarlasına hasada giden adamın durumunu hatırlatır. Üstelik model almak üzere başka diyarlara gönderilenlerin çoğu, ihtiyaçlarımızı bilmeyen, kültürel ve felsefî rezervleri eksik, ancak konjonktürün rıza göstereceği kadarını getirebilecek yapıda olduğundan; orijinal olan yerine taklit modellerle dönmektedir.

Bu itibarla, eğitim tarihimizde birçok proje ve model uygulamaları hüsrarla sonuçlanmış, sadece raflar değil, uygulayıcıların beyinleri de proje mezarlığı olmuştur.

Kendi dünyamızı kurmak adına öz kaynaklarımızı harekete geçirme, enerji kaynağımız dinamiklerimizden yararlanma, tabandan gelen fikir, teşebbüs ve projelere kulak verip hayata geçirmek yerine hayâli beklentilerle “beyaz atlı prensin, Kaf Dağı’nın ardındaki güzeli” getirmesini beklemek gibi bir alışkanlığımız var.

Bu açıdan bakıldığında, kendi Rönesans’ımızı başlatacak, özgün projeleri hayata geçirecek uygulayıcılara fırsat verilmeli; eğitim politikalarımızın merkezinde okul olmalı ve bugünkü toplumdaki tecrit olmuş durumdan çıkarılarak sosyal hayatın içine sokulmalıdır.

Bu kitapta, eğitim geleneklerimiz arasında yer aldığı hâlde, bugün artık sistemli olarak uygulanmayan, rehberlik ve sosyal kaynaşma amaçlı, uygulanabilir bir çalışma teklif edilmektedir.

2003 yılından bu yana bizzat uyguladığımız, okula, öğrenciye ve aileye yaptığı olumlu katkıyı yaşayarak gördüğümüz bu çalışmanın adı “öğrenci ziyaretleri”dir.

Öğrenci ziyaretlerinin sermayesi bir tutam sevgidir.

Önündeki en büyük engel, tembellik, kendini mesul görmeme, yaşatma zevkinden mahrum olmadır.

Bu kitap, 2003 yılından bu yana dört yıllık bir uygulama sonucu, yetmiş öğretmen ve iki bin öğrenci ile yürütülen bir program uygulandıktan sonra kaleme alınmıştır.

Rehberlik amaçlı olduğu kadar, sosyal bir hizmet de gören bu uygulama, okullarımızı ve diğer eğitim kurumlarımızı toplumla kaynaşmaya götürdüğü gibi, bilhassa büyük şehirlerimizdeki ailelerin “yalnızlaşma” duygusunun kırılmasına destek vermektedir.

Zira, okuldan eve, evden okula paralel, çift yönlü bir sirkülasyon oluşturmaktadır.

Öğrenci Ev Ziyaretleri

Mevcut rehberlik çalışmalarında olmayan samimi yaklaşımlar, güven mayalanması, eğitim kurumlarına mensubiyet ve sahiplenme duygusu kazandırmaktadır.

Amaç, kazanılmış bir tecrübeyi aktarmaktır.

Vakit geçirilmeden, eğitim kurumlarında başlatılması en büyük arzumdur.

Bu itibarla hem uygulama tarif edilmiş hem de birebir yaşanmış hatıra ve örnekler, isimler deşifre edilmeden anlatılmıştır.

Bu çalışmaların başından sonuna kadar, öğrenci ziyaret programlarını yıllarca, büyük bir başarı ve fedakârlıkla yürüten yönetici, öğretmen ve diğer personelime minnetlerimi sunar, teşekkür ederim.

Mayıs 2007 / Avcılar

Osman Nuri SÜZEN

GİRİŞ

Bir ülkenin en kıymetli kaynağı nüfusedir. Bizim nüfusumuz tarihî tecrübe ve hafızası, aile yapısı, sosyal dokusu, çok kültürlü hayata intibakı ve dinamik insan mizacı itibariyle hem en mühim kaynağımız hem de talihimizdir.

Tarih bize göstermektedir ki bu muazzam kaynak, usta ellerde iyi işlenebilirse bozkırları cennet-âsâ baharlara, çöllerini deryalara dönüştürmekte ve insanoğlunun ulaşabileceği en muazzam medeniyetlere beşiklik etmektedir. Bu kaynağın bakir ve yoz bırakılması ise aynı ölçüde çalkantılara, kaos ve karışıklıklara, yıkılışlara, sadece kendisinin değil, merkezinde olduğu geniş bir dünyanın buhranına, mağduriyetine sebep olmaktadır. Nevi şahsına mahsus yapısıyla boşluk ve atalet kabul etmeyen bu millet, mizacına uygun bir terbiye ile yetişirse her işin hakkını verebilmekte, verilen her hedefe varabilmektedir.

Tarihimizde, zaman zaman bozulan ve dengesini kaybeden eğitim sistemimiz, ferdî ve sosyal yozlaşmaları, toplumsal çürümelere ve anarşizmi doğurmuştur.

Ancak tarihi seyri içinde tahlil edildiğinde görülecektir ki eğitim sistemlerinin bozulup yozlaşması birden ortaya çıkma-

makta, uzun bir sürece yayılmaktadır. Bu durumda da enine ve boyuna bütün toplum katmanlarına sirayet etmekte, hepsini etkilemekte ve içten içe ilerleyerek bütün yapıları harap etmektedir.

Bu olumsuz durumun etkisi uzun süre içinde, kuşaklar boyunca ve kuşaklar arası geçişlerde görülmektedir. Bununla birlikte, uygulanan eğitim sisteminin hedefe götürüp götürmediği ve bünye tarafından kabul edilip edilmediğinin sıkça analizleri yapılarak gidişat kontrol edilebilir ve yanlışlardan dönülüp yeniliklerle takviye yapılabilir.

Müşahede ve analizler, milli ihtiyaç ve hedefler üzerinden, öncelikler sıralanarak yapılır/yapımalıdır. Eğitim sisteminin ürettiği insan, ahlâkî, ilmî ve sosyal yönleriyle önceden belirlenen ihtiyacı ne ölçüde karşılıyor, ya da uluslararası bilimsel ve teknolojik seviye standardının neresindedir veya aileye, sosyal bünyeye katkı yapabiliyor mu, olumlu dönüşüm (transformasyon) sağlayabiliyor mu? Bunların değerlendirilmesi gerekmektedir.

Eğitimin evrensel değerleri vardır. Bunlar olmazsa olmaz asgari unsurlardır. Ama milletlerin kendi tecrübe, alın teri, zekâ, zerafet ve ortak akli ile biriktirdiği kültür hazineleri vardır ki bunlar bir milleti diğerlerinden ayıran farklılıklardır. Ve bu farklılıklar ile insanlık ailesine katkı yapmak mümkündür.

Başkasının aynı isek bu dünyada bize niçin ihtiyaç duyulsun? İşte eğitimin amaçlarından biri de kendi içinde ve olumlu manada farklılaştırmadır. Bunun için her milletin bir milli eğitime ihtiyacı vardır.

Bizim ihtiyaçlarımız, değerlerimiz, hissî dünyamız, coğrafyamız, tarihî misyonumuz ve demografik yapımız gayet tabiidir ki, eğitimde bize ait motifleri zorunlu kılar.

Bu noktada günümüz Türk Milli Eğitimine projektör tuttuğumuzda, acaba durum nedir?

Uyguladığımız eğitim sistemi yukarıda ifade edilen ihtiyaçları karşılayacak insanı yetiştirebiliyor mu? İnsan israfına sebep oluyor mu? Toplumun her kesimini etkileyebiliyor mu? Eğitim kurumlarımız sivil hayatla ne kadar iç içedir?

Yöneticilerimiz ve öğretim görevlilerimizin sosyal hayatın arızaları, aile problemleri ve zararlı unsurlara karşı uygulanabilecek tezleri var mı?

Bugün buna benzer sorulara net cevaplar alınamadığı ve eğitim kurumlarımızdaki problemlerin ilk kademededen başlayarak üniversitelerimize kadar silsile ile artarak intikal ettiği görülmektedir.

İşin bir diğer yönü bu problemlerin bir kısmı yeni ortaya çıkmış değildir. Belki kırk yıldan bu yana konuşulan ve yaşanan sorunlar olarak devam etmektedir.

Hâlbuki bu süre içinde, tesisler, eşyalar, donatım malzemeleri ve ders ekipmanları yenilenmiş, eğitim kurumlarımıza hatırı sayılır imkânlar verilmiştir.

Hatta son yıllarda, çok önemli malî kaynak aktarımı olmuştur. Ders programları, ders metot ve tekniklerinde de radikal sayılabilecek değişiklikler yapılmıştır. Öyleyse niçin büyük bir değişim yaşanmamaktadır?

Eğitimdeki durgunluğun en önemli sebeplerinden birisi, kanaatimizce yönetici ve öğretim elemanlarının yorgunluğu ve heyecan eksilmesidir.

Bu durum, konuya ilgi duyan birçokları tarafından bilinmekle birlikte, bu büyük kitleyi harekete geçirici dinamik projeler üretilememektedir.

Böylece, getirilen yenilikler raflarda kalmakta ve topyekûn uygulanamadan eskimektedir. Dolayısıyla bu yeniliklerin eğitimin odağında olan öğrenciye yansıma yüzdesi düşük kalmaktadır. Hâlbuki eğitimin başrol oyuncusu olan öğrencinin dünden bugüne öğrenme ihtiyacı, ilgi alanı ve sosyal rolüyle birlikte problemleri de artmıştır.

Eğitim ve öğretimde, bugün sadece analitik (sayısal) zekânın doyurulması yetmemekte, hissi ve sosyal zekâların da tatmin edilmesi gerekmektedir. Belki de her seviyedeki eğitim kurumlarımızda -üniversiteler dahil- öğrenciye dersin sevdirememesinin sebeplerinden biri de budur.

Genel olarak eğitim kurumlarında bir isteksizlik ve tatminsizlik yaşanmakta, bunun olumsuz yansıması, öğretene ile öğrenenin birbirinden uzaklaşması olarak ortaya çıkmaktadır.

Öğrenciyle öğretmenin aynı kurumda, aynı koridorda, aynı dershanede bulunması, onların birlikte olması anlamına gelmemektedir. Birbirinin farkında olması, sosyal bir grup oluşturması ve hissi olarak yakınlaşmaları lâzımdır. Aksi hâlde okulda yer ve değer bulamayan öğrencinin önünde iki alternatif bulunmaktadır. Bunlardan biri evine dönmesi, diğeri de sokağa yönelmesidir. Günümüz şartlarında bir genç, evde nasıl ve ne kadar kalabilir?

Değişen sosyal hayat evlerde de kayıplara yol açmıştır. Bilhassa son otuz yılda düzensiz göçün çok yoğun yaşandığı büyük şehirlerdeki aileler, pozisyonlarını koruyamama durumunda ağır yaralar almışlardır.

Ülkemizde yaşanan göçün asıl nedeni geçim sıkıntısı ve iş sahibi olmaktır. Ve hareket hâlindeki bu kitlenin büyük bir kısmı tahsil ve meslekî yeterliliğe sahip değildir. Dolayısıyla

“konduğu” şehirde geliş amacına uygun olarak didinip çalışırken yuvadakilerin bir kısmı zayi olabilmektedir.

Bir de bu ailelerin memleketlerindeki koruma kalkanları, yeni muhitlerinde teker teker ortadan kalkmıştır. Mesela birbirlerine destek olan, muavenet eden amca, hala, teyze, dayı vs. artık yoktur ve başta baba olmak üzere ebeveynler de yoğun bir çalışma hayatı içine girmişlerdir. Bu ailelerde, geçim sıkıntısı birinci gündem maddesi olduğundan eğitim konuları onların yanında yer edinmekte zorlanmakta, bu durum birinci kuşak üzerinde olumsuz etki gösterse de esas tahribatı öğrenci olan aile fertleri üzerinde yapmaktadır.

Yani morali bozulan ailelerde, ilk zayıyatı genç kuşaklar vermektedir. Tehlike; kendini tartışma, anlaşılmama, baskı altında olma, yalnızlaşma, evden soğuma ve uzaklaşma olarak göstermektedir.

Tabii, bu sadece, göç sonucu gelen ya da geçim sıkıntısı içinde olan ailelerin yaşadığı bir süreç değildir. Aynı süreç zamanı ve mekânı yorumlayamayan, takviye alamayan, yalnızlaşarak tecrit olan, moral ve kültürel destek alamayan tüm ailelerde gözlenmektedir.

Okulda ve evde kendine konum bulamayan, ümitlerini yitirmiş, sevilmediği ve istenmediği zannına kapılan öğrencinin ruh dünyası çok naif ve kırılıgandır. Onu, bizce hiç önemli bulmadığımız bir durum alt edebilir, olumsuz karar vermesine sebep olabilir ve başka bir hayata sürükleyebilir.

Yaptığımız öğrenci ziyaretlerinde bunun çokça örneklerini müşahade ettik. Pek çok vakalarla karşılaştık. Pek çok sebeple eğitimini yarıda bırakmış ve sokağa itilmiş olanların peşine düşülerek izleri sürüldü ve çocukları üzerinde etkili olundu, okula kazandırılıp okullarını başarıyla bitirenler oldu.

Öğrencinin eğitim gördüğü kurumdan ve evinden uzaklaşma sebepleri elbette sadece anlattığımız ve anlatacaklarımız kadarla sınırlı değildir. Ancak ifade edilen sebepler ülkemizin öğrenme çağına gelen nüfusunun yarısından fazlasını barındıran büyük şehirlerimizdeki aileyi meşgul eden en önemli sebeplerdir.

Peki, geniş ve meşhur anlamıyla “sokak” evlerden ve eğitim kurumlarından öğrenciyi nasıl devşirmektedir? Süreç nasıl işler? Dünden bugüne “sokak” kavramı nasıl değişime uğramıştır? Bugünkü “sokak”lar sadece ferdî bir tercih olarak mı oluşmakta yoksa bir organizasyon olarak mı oluşturulmaktadır? Sokaklara düşenler neye ve kime hizmet ettirilmekte ve enerjileri nasıl tüketilmektedir?

Şunu çok iyi bilmek gerekir ki, başta İstanbul olmak üzere; büyük şehirlerimizdeki göç yapısı ve intibak problemleri, sosyal doku ve bağ zayıflığı, eğitimdeki problemler ve nihayet öğrenciyi kontrol etme zorluğu, kolayca şer odaklarının oluşmasına sebep olmakta ve bu odakların organize olmasına yardım etmektedir.

Yönünü sokaklara çeviren bir öğrenci, etrafında gelişen olayları işin başında kendine göre dışta ve yüksekte zannettiği bir tepenin yamaçlarından vadiyi seyreder gibi gözler. Evine ve okuluna göre -orada olmayan- kulağa ve göze hoş gelen şeyler görmektedir. Yakından görmek için yavaş yavaş vadiye inmektedir. İnerken bazen kontrolsüz kaymalar da yaşanır.

Bu sırada sokağın sahipleri tarafından gözleendiğinin farkında değildir. Kendisine her şey güzel ve sevimli gösterilir. İçinde bulunduğu gelişme çağına uygun yaklaşımlar ve nesnelere sunulur.

Yani o artık altı yanmakta olan, ılık su dolu kazanın içindeki kurbağadır ve yavaş yavaş piştiğinin farkında değildir.

Genç insana, modern çağın kapsayıcı ve topyekûn çürütücü (ruhî, bedenî) sihri sunulmaya başlanmıştır. Ona, şehveti bedene hâkim kılan ve gerçek hayattan koparan tatlandırılmış zehirler sunulmaktadır. Bir taraftan da, insanî, manevî ve bütün moral değerlerden sistemli bir şekilde, ama pasif telkinlerle soğutulmaktadır.

Bir müddet sonra genç, kendini tanıyamaz hâle gelmektedir. Fakat idrak etme, sağlıklı düşünme melekelerini büyük oranda kaybetmektedir.

İyi ama bu süreci doğuran sokak neresidir?

Herhâlde bizim mahallenin geniş caddesinden sağa dönmünce taş döşeli yollarında yürüdüğümüz; hâlâ birkaç ahşap evin cümle duvarının arkasından gülümsediği, babaannemiz ve ak saçlı dedemizle, onlar kadar sevdiğimiz komşu Gülsüm teyze ve Sadık amcalarla huzurla oturduğumuz bizim sokak değildir.

“Sokağı” tanımlamadan önce, öğrenci ziyaretleri vesilesiyle birçok gözlemler yaptık, tarafları dinledik, olayları yaşayan ve oralardan çekip çıkarılmış insanlarla birebir görüştük.

Gördük ki ‘sokak’ mekânları çoklarımızın hayal bile edemeyeceği kadar genişlemiş, değişmiş ve tehlikeli bir hâl almıştır.

Bu manada ‘sokak’, metruk bir yapının paylaşılmış yıkık dökük, duvarları isle kararmış bir odası, bazen bir alt geçidin ışık almayan bir köşesi, kimi zaman bir mezarlık duvarının dibi olabildiği gibi, işine ihanet eden bir ‘cafe’ veya simit evi olabilmektedir.

Bir semtin koskoca bir sokağı ablukaya alınabilmekte, eğitim kurumlarının çevreleri sokaklaştırılabilmektedir. İnsan izdihamının yoğun olduğu alanlara karabasan gibi çökülebilmektedir. Alıp sattıkları ne veya hangi madde olursa olsun aslında insandır, insanın ta kendisidir.

Yunus Emre'nin diliyle söylemek sözlerin en belîği olacaktır. Zamanın şakilerine seslenirken:

"Ey yedikleri yoksul eti,

İçtikleri kan olanlar." diyor Yunus.

Çünkü satılan esrardır, eroin dir, kokain dir, hapların envai çeşididir, sigaradır, doping malzemeleridir, cinsiyeti kamçılama haplarıdır, pornodur, canlı insandır.

Bu ortam ve malzemelerle insanlar öncelikle suça yatkın hâle getirilmekte, sonra kapkaççı, yankesici, hırsız, cinsel malzeme, kavga ve darp elemanı olarak farklı yerlere sevk edilmektedir.

Olumsuz ve kötüyü daha fazla tasvir etmemek için bu hususu burada noktayıp okul çağındaki gençlerimizi bu ortamlardan sakındırmanın çareleri üzerinde durmak istiyoruz.

Daha önce öğrencinin bir eğitim ve aile ortamından hangi yollarla kötülerin ve kötülüklerin kucağına kaydığı ifade edilmişti. O hâlde çalışma ve iyileştirme de buralarda yapılmalı ki problem kaynağında çözülsün.

Aile hâlâ çok önemlidir ve hep önemli olmaya devam edecektir. Bu, bütün toplumlarda böyledir. Yerine konacak alternatif bir kurum yoktur. Çünkü aile, fitrî bir yapıdır. İlâhî ve beşerî ahlâk sistemleri aileye atıfta bulunur, sistemini onun üzerine bina eder. Tarihin bazı dönemlerinde aileyi ortadan kaldırmak isteyen ideolojik hücumlar buna muvaffak olmadan yıkılıp yok oldular.

Bazı gelişmiş ülkeler, maddî ve fizikî refahının zirvesinde olmalarına rağmen aile yapılarındaki çözülme ve dağılmalar yüzünden büyük sosyal sancılar yaşamakta ve bunun için tedbirler almaktadırlar.

Bu durumun büyük ölçüde eğitim kurumlarına yansıdığını, eğitimi durgunlaştırıp kayıplara sebep olduğunu muhtelif zamanlarda gidip gördüğümüz bu ülkelerde müşahade ediyoruz.

Bizim ailemiz ananevî yapısı içinde sağlam olmakla birlikte, bugün bünyesine musallat olan önemli arızaların baş gösterdiği gözlenmektedir.

Dünya konjonktürü ve sonradan oluşan yaşam konseptleri, toplumsal sosyolojik -tabii- gelişmeyi iterek, normal olmayan bir süreç başlatmış, aile yuvalarımıza kaldırmakta zorlandığı yükler bindirmiştir. Bu durum, dün dert edilmeyen konuların bugün yuva yıkan sorunlar olarak ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Ailelerimizde kanaat eksilmesinin, sadakat ve yardımlaşma duygusunun azaldığı gözlenmektedir. Aslında aileler uzun zamandan beri sanayileşme ve dünyaya açılma sürecimize paralel olarak kültürel ve moral takviye alamadığından gelişmelere hazırlıksız yakalanmışlardır. Ailelerimizin kayıpları daha fazla artmadan, onların takviyeye, desteğe ihtiyaçları vardır. Bunu da en güzel ve tabii bir şekilde her aileden bir ya da birkaç çocuğunu bünyesinde bulunduran eğitim kurumları yapabilir.

Öğrencisiyle yan yana yürüeyebilen bir eğitim kurumu, her ailenin kapısından içeri girebilir, sevgi ve bilgisini oraya taşıyabilir. Bu sevgi ve diğergâmlık birçok problemi çözer, yaralara merhem olur.

Bizim dört yıldan bu yana üzerimize vazife bildiğimiz ziyaretler, bu duyguyla başlamıştır. Bu çalışmalarımız boyunca

değişik manzaralara şahit olunmuş, okuldan bakılan aile ile yerinde görülen ailenin çoğu zaman başka olduğu müşahede edilmiştir.

Şu kanaate vardık ki, sadece okul ortamından nazar ederek rehberlik amaçlı veya eğitim çalışmalarına temel olacak bir öğrenci değerlendirmesi çoğunlukla zan ve tahminlerden ibaret kalmaktadır. Velinin – anne, baba, yakın akraba – defalarca okula davet edilmesi elbette faydalı olmakta, fakat bu buluşmalar doyurucu ve kapsayıcı olamamaktadır. Veli toplantılarında ise bilhassa resmî eğitim kurumlarımızda dört başı mamur bir görüşme yapılamamakta, uygun ortamların olduğu okullarımızda bile görüşme kültürünün yerleşmediği görülmektedir.

Elbette veli toplantıları yapılacak, şahsî görüşmeler olacak, sosyal, kültürel, sportif etkinlikler vesile edilerek veli okula davet edilecektir. Ancak bunların yeterli olmadığı durumlarda, öğrenci problemlerinin katmerleşip baştan beri ifadeye çalıştığımız ‘sokağa kaçışların’ önünün alınmasında veya okul içi şiddetin önünün kesilmesinde bizim teklifimiz, uygulayıp tecrübe ettiğimiz çarelerden biri de bu öğrenci ziyaretleridir.

Birçok eğitim kurumlarında yaşanan sorunlar bizde de yaşanırken “Biz elimizden geleni yaptık.”, “Okumaya niyeti yok.”, “Ana-babası bile baş edemiyor.”, “Bunun işi bitmiş.” gibi kalıplaşmış ifadelerden öteye nasıl gidilir düşüncesi ve ailenin tek başına problemlerin üstesinden gelememesi bizi bu çalışmalara sevk etti.

Ve bu işe başlarken, ziyaretleri bir hobi gibi sadece gönül alma işi olarak görmedik. İhtiyaç duyulan yere koşma ve taşın altına ‘elini koyma’ şeklinde yaklaştık. Aksatmamaya özen

gösterdik, ilk ziyaret edilen öğrencimizle son ziyaret edilen arasında hiç heyecan kaybı olmadı.

Elbette bütün sorunları çözemedik, ama klasik yaklaşımlarla halledilemeyen problemleri birlikte aşma imkânı bulduk.

Okullarımızda genellikle duygusal ve sosyal zekânın potansiyel gücünden istifade edilememektedir. Hâlbuki bunların harekete geçirilerek ailenin mutlu olması ve öğrenciye yansıtılması önemlidir. Okul, ailenin boşluğunu, aile de okulun yerini dolduramıyor ama ikisinin birlikteliği öğrenci başarısında etkili oluyor.

Ziyaretlerimizde öğrencilerimizin yüzlerce meselesi çözüme kavuşturulmuş, faydalı konular aktarılmış ve bilgilendirmeler yapılmıştır. Bunları şahsileştirerek dillendirmeme prensibine bağlı kalmakla birlikte, umumî fayda sağlama ve iyi örnekleri yansıtma adına kendilerinin de izniyle yer yer kitaba aktardım.

Bunların haricinde de bizi memnun eden, sonu hayırlı biten hadiseler yaşanmıştır. Meselâ okul içi çalışmalarla uyuşturucu madde kullandığından şüphelenilen bazı öğrencilere bilinen metotlar, cezalar uygulanmamıştır. Aileye gidilerek sebepler araştırılıp birlikte çalışmalar yapıldı. Evde gördüğü sert muamele ve hatta hakaret sonucu öğrencinin bir teselli ve ölç alma duygusuyla bu yola başvurduğu tesbit edilince aileye durum uzun bir süre değişik öğretmen arkadaşlarımız tarafından örneklerle anlatıldı.

Evindeki yumuşama okuldaki rehberlik ve ders takviyesiyle desteklenince hem zararlı alışkanlık bırakıldı hem de arkadaşları arasındaki asabiyete dayalı uyumsuzluk kalktı.

Bir öğrencim vardı, yaşadığı mahallenin ortamını tavırlarıyla yansıtan. Vücutça yaşından fazla gelişkin, biraz külhanbeyi

tavırlı, kontrol edilmesi zor, hayatı çok ciddiye almayan biri idi. Bu tavırlarıyla okulda şikâyet konusuydu.

Birkaç görüşmeden sonra evine gidildi. Ev ve birlikte olduğu arkadaş muhitini tanıdıkça onun problemlerinin evden değil, arkadaş grubundan kaynaklandığını görmüştük. Mahallede geçen zamanının azaltılması gerekiyordu. Öğretmenleriyle görüşerek okul tiyatrosunda durumuna uygun rol verildi. Kabadayı bir babanın rolü verilmişti. Binlerce seyirciyi tiyatroya bağladı. Katıldığı yarışmalarda dereceler aldı. Tabii bu çalışmalarını yaparken eski mahalle arkadaşlarına ayıracak zamanı da kalmadı.

Milli Eğitim Bakanlığımızın merkez teşkilâtındaki görevim boyunca yaptığım yurtiçi gezilerimde, öğrenci ev ziyaretlerini okullarımıza tavsiye ediyordum. Mersin'de meslek lisesi yöneticileriyle yaptığım toplantıda bu hususa değinmiştim.

Ve kısaca nasıl yapılması gerektiğini anlattım.

Aradan üç ay geçmişti ki bir yönetici yaptığı öğrenci ziyaretleriyle ilgili notlarını bana gönderdi.

Bir ziyaretin hatırası dikkatimi çekti. Okulun ve ailesinin şikâyetçi olduğu bir öğrencisi varmış. Sık sık derslerden kaçıp mahalledeki birkaç başıboş arkadaşıyla birlikte çevreye zarar veriyormuş. Ailevî bir mesele yüzünden öğrenci teyzesiyle birlikte kaldığından anne-babadan yardım alınamıyormuş.

Ziyarete delikanlının aslında ümit vadettiği, fakat dağılan ailesinin gençte ruhî sorunlar doğurduğu görülmüş. Okulun müdürü öğretmenleriyle birlikte yaptığı ziyaret sonrasında öğrenciyle yakından ilgilenmiş. Teyzesi bir müddet sonra okula gelerek ziyaretin öğrenci üzerinde önemli değişiklikler yaptığını, gencin artık dışarı kaçmadığını, derslerini muntazaman çalıştığını söyleyerek teşekkür etmiş.

Bunun gibi yaşanmış örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Bilhassa başta İstanbul olmak üzere büyük şehirlerin bunun gibi sosyal ve moral çalışmalara daha çok ihtiyacı bulunmaktadır.

Bu şehirlerimizde uyuşturucu, kapkaç, yankesicilik, kavgaya ve fuhuş olaylarının aktörlerinin yaşlarının büyük bir kısmı -öğrenci olsun veya olmasın- öğrenci yaş sınırları içinde bulunmaktadır.

Vukuatları yapan bu kuşak, güvenlik görevlilerimizce yakalansa da bu, toplumsal kayıplarımızı ortadan kaldırmamaktadır. Bir insanı suç işlemeyecek özellikte yetiştirmek, suç işledikten sonra eğitmeden daha zahmetsiz ve masrafsızdır.

1. ÖĞRENCİ ZİYARETLERİNİN AMACI

2003 yılı mayıs ayı içinde, kültürel ve sosyal faaliyetlerde başarılı olan öğrencilerimizden bazılarının ailelerine teşekkür etmek için onları evlerinde ziyaret etmeyi kararlaştırdık.

Bu amaçla on, on iki aileyi ziyaret ettik.

Öğrencilerimizle okul dışında, aile ortamında ilk defa bir arada bulunacağımız için çekincelerimiz vardı. Öğrencilerimiz başarılı ve sorunsuzlardı fakat bize sezdirmemeye çalışsalar da bu ziyaretimizden tedirgin oldukları belliydi.

İlk gittiğimiz evden, umduğumuzdan da memnun ayrılınca cesaretlendik. İki, üç, dört, beş derken on beş gün içinde ondan fazla öğrencimizi evinde ziyaret ettik ve beklediğimizden de güzel kabul gördük.

Yöneticilerimiz ve öğretmenlerimizle birlikte yaptığımız değerlendirmede, bu ziyaretleri önceden hazırlık yaparak bir düzen içinde devam ettirmeye karar verdik. Öğrenci ve ailesinin, okula yaklaşımında söz ve davranışlarına yansıyan olumlu değişimler görüyorduk.

Aileler sıklıkla ziyaretimize gelmeye, dönem içinde ve sonunda yapılan faaliyetlere daha istekli katılmaya, okulumuzun sorunlarıyla daha yakından ilgilenmeye başladılar. Öğrenci-

lerle, ziyarete giden öğretmen ve yöneticiler arasında daha içten ilişkiler geliştirmekte, sorunları paylaşma noktasında elle tutulur olumlu değişimler gözlenmekteydi. Zamanla selâmlaşma ve nezaket konularında dahi öğrencilerimizde özenli bir tutum sergilenmeye başlandı.

Eğitim kurumlarımızda -bir düzen içinde olmasa da- zaman zaman özellikle problemlili ya da çok başarılı, yarışmalarda derece almış öğrenciler ziyaret edilmektedir. Zaten ilk ve orta öğretimde, öğrenci ziyaretleri yeni keşfedilen bir şey değildir.

İlköğretimde, daha ziyade sınıf öğretmenleri, anne-babayı evinde ziyaret etmekte, bazı eğitim kurumlarının rehberlik amacıyla, başarılı, eğitim faaliyetlerine katkı sağlayan, bu konudaki verimli uygulamaları devam ettirmektedir.

2003 yılında az sayıda öğrenciyle başlayıp takip eden dört yıl boyunca, her yıl beş yüz öğrenciyi evinde ziyaret ederek devam ettirdiğimiz bu çalışma sonucunda görmüş olduk ki yönetirken ve eğitirken gözden kaçırdığımız, keşfedilmeyi bekleyen nice tatlar ve renkler var.

Üç yıllık plânlı programlı çalışmalarımızdan elde ettiğimiz tecrübelerin sonucunda veli ziyaretlerinin düzenli olarak hayata geçirilmesinin, eğitim kurumlarımızın huzuruna, disiplinine, tarafların birbirini anlamasına katkı sağladığını gördük.

Hatta okulda başlayıp ailede devam eden, başka bir ifadeyle okul ve aileyi aynı amaç etrafında buluşturan bir uygulama olduğundan, bütünleştirici ve dönüştürücü bir sosyal görevi de yerine getirmektedir.

Eğitimdeki verimliliğin arzu edilen noktada olmadığı, uygulanan sosyal çalışmaların olumlu sonuçlara ulaşmada yetersiz kaldığı, kabiliyetli öğrencilerin yeteneklerinin ortaya çıkarılmadığı veya geç keşfedildiği, insan israfının devam ettiği bir süreçte, bu uygulama ile bir nebze de olsa farklı alternatifler sunmak amacındayız.

2. ÖĞRENCİ ZİYARETLERİNE HAZIRLIK

Her şeyden önce ziyaret öncesi bir program ve ayrıntılı bir takvim yapılmalıdır.

Yönetici, öğretmen ve öğrencinin işi ve haftalık ders yükü dikkate alınarak ay, gün ve saati belirlenmiş bir zaman cetveli çıkarılmalı, bunun ailenin durumuna da uymasına özen gösterilmelidir.

Rehber öğretmen merkezli bu çalışmada, öğrenci ve ailesi hakkında önceden bilgi sahibi olmak önemlidir.

Ziyaretlerin keyifli geçmesi için sınıf rehber öğretmenine yöneticiler tarafından maddî ve manevî destek verilmeli, bir taraftan öğrencinin çekingenliği, diğer taraftan -başta anne baba olmak üzere- aile fertlerinin kafalarındaki soru işaretleri giderilmeli, aileler ziyaret konusunda isteklendirilmeli ve ikna edilmelidir.

Rehberlik konuları önceden görüşülmeli; öğrencinin okul durumu hakkında aileye lâzım olacak özet bilgiler yönetici, sınıf rehber öğretmeni ve rehberlik uzmanı ile birlikte kararlaştırılmalı; mümkünse maddî külfet getirmeden hediye de düşünülmelidir.

Öğrenci Ev Ziyaretleri

Zira her insana sunulabilecek bir hediye mutlaka vardır. Bu maddî bir şey olabileceği gibi, anne babaya teşekkür veya öğrencinin gösterdiği örnek davranışlar için yazılmış bir onur belgesi; bir dal gül ya da karanfil olabilir.

Öğretmen kendini, gideceği ailenin kültürel seviyesine ve ilgi alanına göre hazırlamak durumundadır. Çünkü gittiği eve bir daha gitme imkânı olmayabilir ve bıraktığı yanlış intibai telâfi etme imkânı bulamayabilir.

İdeal bir ziyaret ekibi içinde bir yönetici, sınıf rehber öğretmeni ve rehberlik uzmanı olmalıdır.

Ziyaret ortamında anne, baba, öğrencimiz ve mümkünse ailenin diğer fertleriyle birlikte olmak en güzeldir.

3. ZİYARETE KİMLER GİTMELİ

Ziyaret grubu içinde sınıf rehber öğretmeni mutlaka olmalıdır. Çünkü öğrenci ve ailesi hakkında en doğru ve doyurucu bilgi ondadır. Duygusal açıdan da öğrenciye en yakın olan odur. Öğrencinin devam ettiği sınıfın bağlı olduğu müdür yardımcısı, -varsa bölüm şefi, atölye şefi, alan ders öğretmenleri ekibin diğer elemanlarıdır.

Ayrıca içinde idarecilerin bulunduğu ekip, aileye sahiplenildiği duygusunu verir. Çocuğun ve ailesinin kendilerini değerli hissetmelerini sağlar. Kurumun rehberlik uzmanı, aile ziyaretlerinin tamamına gidemese de problemleri öncelikli olan öğrencilere gitmelidir.

Ayrıca idarecilerin bulunmadığı, tecrübenin yeterli olmadığı durumlarda sınıf rehber öğretmenine eşlik etmelidir. Ayrıca, başarı ve diğer yönlerden problemi olan öğrenci ve ailelerin ona ihtiyacı vardır.

Çok başarısız, çok başarılı, kavgacı ve farklı özellikleri değerlendirilmesi gereken öğrencilerle; kavgacı, parçalanmış, çocuğunu yanlış yönlendiren aileleri ziyarete giden bir rehberlik uzmanı öğretmen, ortama çok şey katabilir ve olumsuz gidişatın değişmesinde önemli rol oynayabilir.

Öğrenci Ev Ziyaretleri

Kurumun müdürü de, bir düzen içinde ve katılacağı ziyaretleri periyodik zaman dilimine yayararak ziyaret grubunun birine dâhil olur.

Aile birliği başkan ve yönetimi de yine bir düzen dâhilinde ziyaret ekibinin içinde bulunup destek vermelidir.

Ziyaretler en az iki kişiyle yapılmalı, verimlilik, güven duygusu ve söylentiye meydan vermeme açısından ziyarete yalnız gidilmemelidir. Bir öğrenci ziyaret grubunda en isabetli ziyaretçi sayısı üçtür.

Ekipteki kişiler, birbirini bilgi, mizaç ve öğrenci rehberliği açısından tamamlar özelliklerde olursa ziyaret daha verimli olur.

Unutulmamalıdır ki; ziyaretler bir şeyi peşinen telkin etmek için değil, aileyi memnun etmek ve onunla işbirliği içinde olduğunun gösterilmesi ve öğrencimizin başarısını arttırmak içindir. Ve bu ziyaretler başarıyı engelleyen unsurları beraberce ortadan kaldırma çalışmasıdır.

Okulun önünde hazırlık vakti, hep tatlı bir telaşla başlar yolculuk.

Plânlanan zamanda gidilmesi lâzımdır.

Resmî havadan uzak, neşeli ve samimi bir yolculuk başlamakta...

4. ZİYARET TAKVİMİ

Uygulanabilir bir takvim ve zamanı idare cetveli, ziyaretlerin başından sonuna kadar etkili olacaktır.

Okul gerçekleri, yöneticinin ve öğretmenin programı ve diğer meşguliyetler dikkate alınmadan hazırlanan ziyaret takvimi, iptallere ve ertelemelere sebep olabilir. Bu durumda ortak bir tarih belirlemeyi zora sokabilir ve sonradan yapılacak ziyaretin verimini düşürebilir. Zira ziyaretler boyunca artık zamana karşı bir yarış başlamıştır ve bu durum aylarca devam eder.

Yerine getirilmemiş bir ziyareti araya sıkıştırmak oldukça zordur. Ziyaret edilecek aile de her zaman müsait olmayabilir. Bundan dolayı ziyaret takvimine uymak önemlidir.

Öğrenci ev ziyaretleri haftanın her günü ve günün her saatinde yapılabilir. Ancak öğretmen ve öğrencinin ders yükü, velinin de çalışıyor olması düşünüldüğünde en uygun zaman akşam saatleri ile hafta sonudur.

Tarih, tarafların birlikte kararlaştıracakları ay, gün, saat şeklinde net olarak belirlenmelidir. Belirlenen tarih, öğrenci ve velisine not aldırılmalı, zaman zaman da sınıf rehber öğretmeni tarafından hatırlatılmalıdır.

Öğrenci Ev Ziyaretleri

SINIF ÖĞRETMENİ	SINIFI	ADI VE SOYADI	EV VE CEP TELEFONU	ADRES	ZİYARET TARİHİ	ZİYARETE KİMLERİN GİDECEĞİ (PLANLANAN)
ÖNDER ALCAN	11-TE	MUSTAFA CANBEYLİ	30XXXXXX	BÜYÜKŞEHİR MH. Kxxxx C. BEYLİKDÜZÜ	15.11.2006	ÖNDER ALCAN GÜRSEL ERGÜN
ÖNDER ALCAN	11-TE	OĞUZ GÜMÜŞÇAP	39XXXXXX	G.PALA MH. Xxx AÇIK xxx BLE Dxxx	15.11.2006	ÖNDER ALCAN GÜRSEL ERGÜN
İSMAİL GELİR	11-TM	HAKAN ALTAY	60XXXXXX	Xxxxx C. xxxx AP. NO: xxx	15.11.2006	GÜRSEL ERGÜN ATILLA ÇUHADAR İSMAİL GELİR
İSMAİL GELİR	11-TM	M. ALI MEYDAN	54XXXXXX	CENNET MH. Xxxx C. xxx SK. NO: xxx	15.11.2006	GÜRSEL ERGÜN ATILLA ÇUHADAR İSMAİL GELİR
ÖNDER ALCAN	11-TE	SEDAT TAŞ	50XXXXXX	CIHANGİR MH. Xxx SK. NO: xxx	22.11.2006	ÖNDER ALCAN GÜRSEL ERGÜN
İSMAİL GELİR	11-TM	ENGİN KILIÇ	48XXXXXX	DR. SADIK AHMET C. Mxxx SK. xxx APT. NO: xxx	22.11.2006	GÜRSEL ERGÜN ATILLA ÇUHADAR İSMAİL GELİR
İSMAİL GELİR	11-TM	NAİM YILMAZ	42XXXXXX	D.KÖŞKLER MH. Xxxx C. xxx SK. APT. NO: xxx	22.11.2006	GÜRSEL ERGÜN ATILLA ÇUHADAR İSMAİL GELİR
HASAN YILMAZ	11-TB	FATMA BURCU ALTUN	94XXXXXX	Mxxxx C. Xxxxx APT D: xxx	27.11.2006	MUSTAFA GÜVEN HASAN YILMAZ İ.AVNI HELVA
HASAN YILMAZ	11-TB	NURİ BALCI	42XXXXXX	D.KÖKLER MH. Xxxx SK. NO: xxx	27.11.2006	MUSTAFA GÜVEN HASAN YILMAZ İ.AVNI HELVA
ÖNDER ALCAN	11-TE	SELDA DURSUN	50XXXXXX	G.PALA MH. Xxxx SK. Xxxx APT. NO: xxx	29.11.2006	ÖNDER ALCAN GÜRSEL ERGÜN

Ziyaret programı uygulanabilir ve gerçekçi hazırlanmalı, ailenin ve ziyaret ekibinin şartları dikkate alınmalıdır.

5. ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİNİN ZİYARETE HAZIRLANMASI

Öğrenci ziyaretlerinin koordinatörü, sınıf rehber öğretmendir. Sınıf rehber öğretmeni plânlama, iletişim, öğrenci hakkında bilgi ve doküman hususunda birinci derecede yetkili ve sorumludur. Hem kendini, hem birlikte olacağı ekibi, hem de öğrenciyi ziyarete hazırlamalıdır.

Bu hazırlık -kurumun ihtiyacı olduğu kadar- öğrenci ve ailenin de fayda göreceği inancı taşıyarak ihtiyaç kabul edilmelidir. Özellikle ziyaret öncesi sınıf rehber öğretmeni ve rehberlik uzmanı öğretmen, öğrenciyle görüşerek ulaşım ve semt hakkında bilgi edinmelidir.

Okul yönetimi, öğretmen ve öğrenciye ziyaretin amacının kaynaştırma, tanıma ve paylaşma olduğunu açık ve samimi bir şekilde söylemelidir.

Ziyaret taraflara benimsetilmeli, zorunlu veya angarya bir iş olarak gösterilmemelidir. Çünkü bu çalışma aile ve öğrencimiz ile işbirliği çalışmasıdır. Ziyaretlerin manasının, tek başına kaldırılamayan yüklerin birlikte omuzlanması, en azından duygusal bir paylaşım olduğu anlatılmalıdır.

Öğrenci Ev Ziyaretleri

Bazı öğrenciler, idareci ve öğretmenlerinin evlerine yapacağı ziyaretten çeşitli sebeplerle tedirgin olurlar. Önemli bulmadığımız bir sebep veya mazerete onlar farklı değerler yükleyebilirler. Fakirliğini, ailenin veya anne babanın tahsil seviyesini, ailenin parçalanmış oluşunu gizleme isteği duyabilirler.

Öğrenciyi bu ve buna benzer duygularından dolayı kınamamalı, özel durumları açığa çıkarılmamalıdır. Öğrencinin bununla ilgili çekinceleri giderilmelidir.

Sınıf rehber öğretmeni, ihtiyaç duyabileceği bazı yazılı formlar için de hazırlık yapmalıdır. Hatta aileden izin alarak fotoğraf makinesi ya da kamerayla ziyaret anını görüntüleyebilir. Daha sonra, çekimlerin bir kopyasını aileye göndermesi bir hatıra değeri taşıyacaktır.

Yine bir hazırlık zamanı... Müdür yardımcısı, sınıf rehber öğretmeni, rehberlik uzmanı öğretmen ve öğrenciler ziyaret sıralaması ve vakit plânlaması yapıyorlar. Şimdi onları evde aileler bekliyor, zamanı iyi kullanmak lâzımdır.

6. OKULDAN EVE ULAŞIM

Ulaşım; üzerinde önemle durulması gereken bir ayrıntıdır. Ziyaret grubunu ve bu çalıŐmayı sıkıntısız olarak yerine getirmek için özölmesi gereken bir problemdir.

Zira resmî kurumların araç sıkıntısı vardır. Araç bulunan okulların çoğunda da yakıt temin edecek imkân olmayabilir. Bu problem, faaliyetin okullara, aileye, topluma katkısını anlatmak suretiyle evre imkânlarıyla, sivil kuruluşlarla, özel sektörle ve belediyelerle iş birliğı yapılarak aŐılabilir.

Tabiî ki öncelikle kurumların kendi taŐıma imkânları kullanılacaktır. Malî kaynakları yeterli olan kurumlar, kiralık araçlarla; bundan mahrum olanlar, öğretmenlerin veya rızası olmak kaydıyla ailenin aracıyla ulaşım sorununu çözebilirler.

Yeri gelmiŐken Şunu ifade etmek yerinde olur ki; bir resmî okul olarak dört yıldır yapılan uygulamada, öğretmenlerimiz kendi araçlarını bu faaliyet için esirgemedен kullanmıŐlardır.

Ev ziyareti yapacağıımız velilerimizden arabası olanlar da ulaşım konusunda bize gerekli desteğı vermekten kaçınmadılar. Ve okulumuzda bu hususta, bir sıkıntı da yaŐanmamıŐtır.

Öğrenci Ev Ziyaretleri

Burada ilgili ve istekli yöneticilere önemli görevler düşmektedir. Okulun ve çevrenin imkânlarını, bu çalışmaya katkı için seferber edebilmelidirler.

Yüzlerce evin ziyaret edileceği bir programın sağlıklı yürüyebilmesi, ulaşım sorununun çözülmesine bağlıdır.

Ulaşım aracı, ziyaret ekibinin ve öğrencilerin rahatça sığabileceği büyüklükte olmalıdır.

7. ULAŖIM SÜRESİNCE YAPILACAK HAZIRLIK

UlaŖım süresinden kasıt, öğrencinin okulu ile evi arasında geçen yolculuk müddetidir. Bu süre genellikle bir araç içinde geçecektir. Okula yakın öğrenci evlerine yaya olarak da gidilebilir.

Ziyaret programı bütündür. Bu nedenle arabaya binen ekip, yolculuk süresini iyi değerlendirmeli, ziyarete katkı yapmayacak konulara girmemelidir.

Bu sırada öğrencimizin değerlendirmeleri alınabilir. Bunu, sorgulama havası içinde değil, neŖeli bir üslupla yapmalıdır.

Öğrencinin anne babasının alıŖıp alıŖmadıđı, kardeŖ sayısı, hangi okullarda okuduğu, geldikleri il, memleketiyle bağları, sağlık durumları, oturduğu evin kendilerinin mi, kira mı olduğu, mahalleden memnuniyeti, komŖularıyla iliŖkileri, öğrenciye günlük verilen harçlık vb. konular konuŖulabilir. Bu bilgileri hem ziyaret esnasında, hem de sınıf öğretmen dosyasındaki değerlendirmelerde dikkate almak gerekir.

Yaptığımız ziyaretlerde, birden fazla ziyaret ekibiyle aynı araçta yolculuk yaptığımız da oldu.

Oldukça neŖeli geçen yolculuklarımız sırasında öğrencilerimizle evlerine doğru ilerlerken çekingen olduğunu gördük-

Öğrenci Ev Ziyaretleri

lerimize şarkı türkü söylediğimiz, memleketlerine özgü yemek tariflerini aldığımız, çocukluk hatıralarını anlatmalarını istediğimiz zamanlar oldu.

Bütün bunlar ortamı ziyarete uygun hale getirmeye yardımcı olmaktadır.

Ekip okul minibüsüne bindi. Yol aldık gidiyoruz. Yolculuk esnasında aile ile ilgili olarak bilgi almak da mümkün. Sorgulamadan konuşuyoruz. Sohbeta gerektiğinde lâtife de katarak.

8. EVE GİDİŞ VE EVDE YAPILACAKLAR

Okulla evin arasının uzak olmadığı durumlarda ulaşım yaya olarak sağlanmalıdır. Hangi durumda geçerse geçsin, öğrenci ve ziyaret ekibi birbirini biraz sonraki buluşmaya hazırlamalıdır.

Evin yakın çevresine gelindiğinde, sokak, bahçe ve kapı girişleri öğrenciden öğrenilmeli, onun rehberlik etmesine fırsat verilmeli, çevreyi ve aileyi rahatsız edici davranışlar sergilenmemelidir.

Topluca yürünmemeli, abartılı hareket ve sözlerden kaçınılmalıdır. Velinin “tören gibi” bir karşılama hazırlamasına meydan verilmemelidir. Eve girerken öğrenci önden gönderilir ve ailenin hazırlanması sağlanır.

Onu, okul yöneticisi, sınıf rehber öğretmeni ve ekibin diğer üyeleri takip eder. Binanın içinde diğer daire sakinlerini rahatsız etmeden, sessizce ilerlenmeli ve karşılama seremonisi, ev sahibinin ziyaretçileri kabul ettiği oda veya salonda olmalıdır.

Bazı öğrenci velileri, “ev ziyaretleri”ne kendi duygu ve düşünce dünyalarında büyük anlamlar yüklerler. Bu nedenle karşılama faslını abartılı hâle getirebilirler.

Bir defasında bir ev ziyaretinde böyle abartılı bir durumla karşılaştık. Programı yapılmış olan bir öğrenci ziyaretine gidiyorduk. Âdet hâline getirildiği üzere gidilecek eve telefon edildi ve bildirilen saatte geleceğimiz söylendi.

Benim de içinde olduğum dört kişilik ziyaret ekibi Küçükçekmece'deki aileyi ziyaret etmek üzere yola çıktı. Öğrencimizin yardımıyla adresi bulduk ama evin önünde bir kalabalık bekliyordu. Önceleri bir anlam veremedik. Arabamızdan inip selâm verdiğimiz sırada üç katlı evin önündeki erkekli kadınlı, çocuklu kalabalık sıraya geçti. Öğrencimize durumu sorduğumuzda; sıraya dizilmiş olanların babası, annesi, kardeşleri ve diğer akrabaları olduğunu öğrendik.

El sıkışıp kendimizi tanıttıktan sonra dış kapıdan itibaren çıkış merdivenleri boyunca, ta üçüncü kattaki dairenin içine kadar uzak yakın akrabaların da bizi karşılamak için geldiklerini anladık. Hatta daire kapısının hemen önünde, on on iki yaşlarında, koltuk değnekleriyle zorlukla ayakta duran, özür-lü çocuklarını da karşılamaya dahil etmişlerdi. Tabii oldukça mahcup olduk. Biz sadece öğrenciye rehberlik görevi yapıyorduk. Farkında olmadan ev halkına zahmet vermiştik.

Daha koltuklarımıza oturmadan bunun nihayet bir ziyaret olduğunu ve niçin böyle yaptıklarını sorduğumda ilginç, düşündürücü ve çok samimi bulduğum bir cevap aldım. Öğrencimizin babası: "Hocam! Bu kadar öğrenci okuttum, şimdiye kadar evimizi bir okul idarecisi ya da öğretmen ziyaret etmedi. Devlet ilk defa evimize geldi." dedi.

Böyle durumlara karşı karşıya kalınabilir ve durum hemen normalleştirilerek esas amaca odaklanmak gerekir ve ziyaret sebebine dönülmesi için zemin oluşturulur.

Eve Gidiş ve Evde Yapılacaklar

*Nihayet kapiya gelindi.
Yine de yanlışlık yapmamak için adres kontrolüne ihtiyaç var.
Komşuları rahatsız etmeden...
Aslında en kolayı eve öğrencimizle birlikte gitmek.*

9. ÖĞRENCİDEN EVDE YARDIM ALMALI

Ziyaret amacının oluşturulması ve sohbet zemininin sağlanmasında öğrenci, bizim en yakın yardımcımızdır. Dolayısıyla hâl hatır faslından sonra, öğrencinin yardımıyla bir “açılış” yapılabilir.

Çevre şartları ile ilgili bazı mütalaalar ifade edilir. “Oğlunuzu/Kızınızı başarılı/zeki/hareketli buluyorum.” veya “ yönü farklı bir genç.” gibi ifadeler ile diyalog ortamı sağlanabilir, kapının aralanmasına yardımcı olunabilir.

Öğrencinin evinde, öğretmenin isteyeceği bir bardak su da resmiyetin dağılmasına sebep olur ve bir dost sohbeti oluşur. Okulda öğretmen ve öğrencinin ortak bir hatırasının veya yaşanan bir hadisenin anlatılması tarafları kaynaştırır. Evdeki diğer kardeşlerin okul durumları ve aile hatıraları da sohbe girişte bir fırsat oluşturabilir.

*Bazen sazlı sözlüdür ziyaretlerimiz.
Sohbet öncesi havayı yumuşatalım istedik.
İşe de yaradı. Türküler kulağımızda hoş seda bıraktı.*

Hatıra

Bize saz çalmıştı.

2004 Yılında, Avcılar'da oturan, bir son sınıf öğrencimizin ziyaretine gitmiştik.

Ailesi Tokat'ın bir ilçesinden kalkıp İstanbul'a göç etmiş. Baba, özel bir firmada çalışıyor. Biz eve girer girmez bir telâştır başladı. Hâlbuki öğrenciye günler önceden tembih edip ziyarete alıştırmaya çalışmıştık.

Öğrencimiz bir taraftan, ailenin diğer fertleri de diğer taraftan, ne yapacağını şaşırılmış bir hâlde koşturup duruyorlardı.

Ne yaptıysak heyecanlarını yatıştıramadık. Sık sık da ikram teklif ediyorlardı. Bütün öğrencilerimize çok önceden söylediğimiz gibi, onlara da bir şey yiyip içmeyeceğimizi daha

evvel iletmış olmamıza rağmen, sehparların üzerini habire dolduruyorlardı.

Evdeki tedirgin ortamdan fırsat bulup da sohbet atmosferine bir türlü giremiyorduk. Bir ara gözüm duvardaki saza ilişti. Öğrenciyi yanıma çağırarak saz çalıp çalmadığını sordum. Olumlu cevap alınca sazı alıp yanıma gelmesini söyledim, öğretmen arkadaşların meraklı bakışları arasında, anne- babadan da oturmasını işaret ettim.

Delikanlıdan, bildiği bir türküyü çalıp söylemesini istedim. Meğer bu işte pek mahirmiş:

“Hey onbeşli onbeşli,

*Tokat yolları taşlı...”*dan başlayarak, art arda birkaç türkü patlatınca ortalık yumuşadı. Gergin hava dağılır dağılmaz biz de sohbetimize başlayabildik.

Ziyaret sonunda vedalaşırken, neşeli bir akşam geçirdiğimizde hemfikirdik.

10. VELİ VE DİĞER EV SAKINLERİNİ TEDİRGİN ETMEDEN...

Eve giden bu zahmetli yolun, bir fayda temin etmek için yürüdüğü unutulmamalıdır. Yolun sonunda amaçlanan sonuca ulaşmak ise ancak insanları tedirgin etmeden mümkün olur. Amaç öğrenmenin önünün açılması ve aile ile diyalog başlatılması, varsa sorunların çözümüne destek verilmesidir.

Evde geçecek sürenin başında öğrenciye daha çok söz verilmelidir. Yani ona öncelik verilmeli, öğrenci ön plâna çıkarılmalıdır. Onun, öğretmenlerinin yanındaki rahat hareketi, evdeki diğer kişilerin de rahatlamasına sebep olacaktır. Öğrencinin düşüncelerini ifade etmesine fırsat verilmelidir. Ancak böyle rahat bir ortamda iç dünyasını öğretmene açabilir.

Anne baba ve diğer aile fertlerinin tamamını katarak yapılacak bir görüşme, öğrenciyi kuşatır ve onu keşfetmemize yardımcı olur. Bunun için de sakin ve doğal bir ortam sağlamak şarttır.

Öğrenci Ev Ziyaretleri

Tabii her evin kapısı ayrı bir dünyaya açılır ve her birine ayrı tavırla, ayrı anahtarla girilir. Ziyaret ekibinin tavrı buna göre şekillendirilmelidir.

Ailenin sevinçleri, üzüntüleri, yakın zamanda başından geçen olayların hikâyeleri bilinmeli ve konuşmalar buna göre yönlendirilmelidir.

Ailenin içinde bulunduğu durum ve yaşadığı olayların şekline göre –ailede vuku bulan bir ölüm için başsağlığı ve sabır dilemek, geçirilen bir kazaya geçmiş olsun dileğinde bulunmak, yakın zamanda yapılmış evliliğe hayırlı olsun demek, ailenin bir başarısı veya yaptığı güzel bir iş için tebrik etmek gibi- bir üslup kullanılmalıdır.

Bu çerçevede hastanede yatan bir hastası varsa ziyaret imkânı bularak bu ziyaret yerine getirilebilmelidir.

*Bir arkadaşımız öğrenci ve öğrencimizin annesiyle konuşurken bayan öğretmenimiz küçük kızla ilgileniyor.
Kısacık sürede, bir anda kaynaşıverdik.
Bu, ancak işini ve insanları sevmekle olabilir.*

11. YAZILI TESPİT, FOTOĞRAF VE FİLM

Samimiyet derecesi ve ailenin kabul sınırları dikkate alınarak; veli ve öğrenci ile ilgili bazı bilgiler edinmek için, önceden geliştirilmiş formları doldurmak rehberlik açısından faydalıdır.

Bu formlar fiziki şartların, sosyal ihtiyaçların, bireysel isteklerin, okuldan beklentilerin ve ziyaretle ilgili düşüncelerin değerlendirilmesi için gereklidir.

Formlar, aileyi rahatsız etmeden, grupta bulunan bir öğretmen tarafından ziyaret sırasında doldurulabileceği gibi konuşmalardan akılda kalanlar, ziyaret sonrasında da not alınabilir.

Form doldurmadaki amaç veliye söylenmeli ki bir kuşkuya veya tedirginliğe meydan verilmesin.

Sınıf rehber öğretmenin dosyasında toplanacak formlar, öğrenciye rehberlik yapılırken ileriki zamanlarda dikkate alınacak önemli bir kaynak olabilir. Yine müsaade istenerek evde birlikte fotoğraf çekilmesi ve kamerayla çekim yapılması, ziyaretin hatıra olarak kalmasını sağlar.

Bunlar bir yandan okul, aile ve öğrenci ilişkilerinin seviyesini yükseltip yakınlaşmaya zemin hazırlarken diğer yandan

öğretmen ve veli arasındaki iletişimi kolaylaştırır ve kuvvetlendirir. Hatta mezuniyetten sonra, uzun yıllar geçse de, bu resim veya film, öğretmeniyle birlikte görülen öğrenciye moral motivasyonu sağlar. Aynı zamanda bunlar, okul ve öğretmen açısından da iyi bir arşiv olur.

Film ve resim çekimi sırasında, doğallıktan uzak görüntülerden ve laubali pozlardan kaçınılmalıdır.

Aksi durumlar yanlış değerlendirmelere ve kullanmalara sebep olabilir.

Öğrenci Ziyaretleri Gözlem Raporu

Öğrencinin

Adı, Soyadı:

Sınıfı:

Öğrencimizin geçen yıldan beri devam eden bazı sorunları var.

Doğuştan el ve ayak parmakları eksik. Dolayısıyla hem hareketlerinde sıkıntı çekiyor, hem de bu durumun oluşturduğu olumsuz bir psikoloji içerisinde. Kendisi ile yapılan görüşmelerde musibetlerde kendisinden daha kötü durumda olanlara (hiç eli olmayan, ayağı olmayan insanlara) bakarak hâline şükretmesi gerektiğini vurguladık. Herhangi bir özrü bulunan insanların bu eksiklerini farklı bir alanda çalışarak kendilerini farklı özellikleriyle ön plana çıkartmasının daha doğru olacağını örnekleriyle anlatmıştık.

Bu sene ise tek kardeşi olan ablası sevdiği biriyle kaçınca psikolojisi iyice bozuldu. Evde yalnız kaldı. Annesi iki yıl önce bir kazada tek ayağını dizden kaybetmiş ama, hayata sıkıca bağlanmış. Baba, kahvehanede çalışıyor. Ziyaretimizin sonunda uyandı, birkaç dakikalığına yanımıza geldi. Öğrenci-

mizden şikâyet ederek söze başladı. Kendisiyle, çocuğa nasıl yaklaşması gerektiğini konuştuk. Tekrar görüşmelere ihtiyaç var.

Öğrenciye rehberliğimiz devam etmektedir. Sıkıntlarına rağmen başarılı bir öğrencimiz.

Sınıf Rehber Öğretmeni

Bazen ziyaret topluca yapılır.

*“Geçmiş olsun” değildir sadece, söylenmek istenen;
sevgidir, vefadır ve sadakat oluverir oracıkta.*

*Bir mesajdır ziyaret: “Seninleyiz ve arkadayız.” demektir.
İşte o anlardan biri....*

12. AMACA UYGUN SOHBET...

Bilinmeli ki ziyaret, öğrenci veya ailesini sorgulamak için yapılmamaktadır. Bu, bir teftiş veya sorgulama değildir. Resmî ve dar bir kalıbı da yoktur. Samimi ve sempatik bir yaklaşımdır ve bir rehberlik uygulamasının farklı bir formudur.

Ancak bunlarla birlikte ziyaretler öğrenci, öğretmen ve yönetici hiyerarşisini, disiplinini de zedelememelidir. Ziyaret anında neyin, kimler tarafından, ne kadar, hangi üslûpta söyleneceği iyi ayarlanmalıdır.

Ziyaretin amaçlarından biri de öğrenci ve ailesinin tanınması, yakınlaşmak, başarının artırılması ve varsa sorunların çözümüne katkıdır.

Ziyaretin amacına hizmet etmeyecek konulara girilmemeli, ilgi duyulmamalıdır. Özellikle bazı toplumsal hastalıklarımızın varlığı dikkate alınarak dedikodu, diğerinin aleyhinde konuşma gibi ahlâki olmayan ve bu uygulamada yeri bulunmayan hallerden uzak durulmalıdır.

Eğitimin önemi, güzel ahlâk, çalışkanlık, başarı, yardımlaşma, arkadaşlık vb. eksenli bir sohbet geliştirilmelidir. Bu ziyaretlerde öğretmen öğrenciye, onunla ortak hatıralarını veya ailenin bir anısını anlattırabilir.

Akrabalık ve komşuluk ilişkilerinin kültürel yapımızdaki önemi vurgulanır. Öğrencinin başarısı ve kabiliyetleri değerlendirilir, onun görüşü de dikkate alınarak meslekî eğilimleri üzerinde durulur, eğitiminin yol haritası çizilir.

Ziyaretin ev ortamına ait diliminde, hiçbir zaman aile veya komşularla yaşanan bir olay çekiştirilmemeli, öğrencinin okul veya sınıf arkadaşları aleyhine konuşmasına müsaade edilmemelidir.

Çünkü bu konuların konuşulma yeri orası değildir. Bu bir olaya veya kişiye taraf olmak anlamına gelir. Bu durum elbette ziyaretin niteliğini yitirmesine sebep olur.

Belki üzerinde durulabilecek en önemli konulardan biri de, ev ortamının öğrenciye ve diğer aile bireylerine huzur vermesi için ebeveyne düşen görevlerin bir tavsiye olarak anlatılmasıdır.

Aile içinde geçen zamanın nasıl değerlendirilmesi gerektiği, hafta sonu ve yaz tatil programları, akraba ve diğer büyüklerle ilişkiler ziyaretlerde ele alınabilir.

Gençlere musallat olan zararlı alışkanlıklar ve bunlarla başa çıkma, kötü ortamlardan uzak durmanın yolları da görüşmenin diğer konuları olmalı.

13. VAKTİ KULLANMA, İKRAM ALMA

Öğrenci ziyaretinin odaklandığı nokta evin içinde geçen süredir. Oradaki zamanı verimli geçirdiysek çektiğimiz sıkıntılar, tükettiğimiz enerji, fayda olarak öğrencimize geri dönecektir.

Aksi hâlde elimiz boş dönmüş oluruz. İşe yaramayan faaliyet, bir müddet sonra heyecan kaybına sebep olur, o da bezginlik ve isteksizlik doğurur.

Her aileye kendine has davranılması gerektiğini belirtmiştik. Bununla birlikte bazı prensipler de geliştirmeliyiz.

Bunların başında vakti verimli ve ölçülü kullanma gelir. Evde bulunduğumuz sürenin kırk dakikayı geçmemesine gayret etmeliyiz. Bu süre, doğan ihtiyaç üzerine azalıp artabilir ama yapılacak ilaveler, başta verimsizlik olmak üzere, bezginliğe, zaman kaybına, ailenin işlerinin aksamasına ve gereksiz konulara girmeye sebep olabilir. Kırk dakikanın altındaki vakit de meramın anlatılamamasına, sohbetin hızlı, renksiz ve resmî geçmesine yol açacaktır.

Aile fertlerinin -mümkün merteye, büyük küçük hepsinin-sohbete katılmasını sağlamak gerekir. Sınıf rehber öğretme-

ni ve gruptaki yönetici bunun zeminini hazırlayabilir. Bu süreçte elbette aile fertlerine durumlarına uygun olarak hâl hatır sormalar olacaktır.

Baba ve anneye işlerinin, çocuklarının durumu, kardeşlere de okullarındaki başarı durumları sorulabilir. Fakat bu fasıl hızlı geçilerek dikkat öğrencimiz üzerine çekilir; onun ders çalışma şekli, metodu, süresi, ortamı öğrenilir. Sevdikleri ve sevmedikleri, rahatsızlıkları, istekleri ve hedefleri konuşulur ve birlikte tahliller, tespitler yapılır.

Öğrenci ziyaretlerinde, ziyaret programında olmadığı hâlde, çoğu zaman kaçınılmaz olan bir durumla karşı karşıya kalınır: Kolaylıkla tahmin edileceği gibi geleneksel "İkram"larımız...

Ev ziyaretlerinden haberdar olanların birçoğunun merak ettiği husus, evlerde ikram alınıp alınmadığı konusudur. Hatta bazı dostların, "Ziyaretler sonrası, hayli kilo almışsınız." latifeleri olmuştur. Ama ziyaretler bittiğinde, öğretmen arkadaşlarımla kilo aldığına şahit olmadım, bilakis kilo kaybına uğradıklarını söyleyebilirim.

Zira biz bu çalışmanın başında kuralı birlikte koyduk ve dedik ki: "Ziyaret amacıyla gidilen hiçbir evde yemek, pasta, börek, çörek yenmeyecek. Bir bardak çay, kahve ya da suyun haricinde hiçbir şey kabul edilmeyecek."

Dördüncü yılına giren bu uygulamada, yetmiş öğretmen ve dokuz yöneticiyle iki bin öğrenci ziyareti yapılmasına rağmen, birkaç istisna dışında kural bozulmamıştır.

Ev ziyaretlerini planlarken, bizim insanımızın misafirperverliğini ve ikram konusunda ısrarını çok iyi biliyorduk. Ancak, zor olmasına rağmen, koyduğumuz kuralı toplantılarında ve öğrencilerimiz vasıtasıyla ziyaret öncesinde velilerimize defalarca hatırlatarak benimsettik.

Tüm bunlara rağmen evlerde hazırlıklar yapıldı. İkrâmlarını alamayacağımız konusunda çok zor ikna ettiğimiz velilerimiz oldu.

İkrâmları kabul etmeme kararını neden aldık? İkrâm faslı süreyi uzatabilir, imkânı az olan aileleri sıkıntıya sokabilir, zaman içinde bu uygulamanın yozlaşmasına sebep olabilir. İhtimal öğretmen, öğrenci ve aile arasında ölçüye dayalı ilişkiye zarar verebilir.

Resim size neler anlatır bilinmez ama son derece samimi sohbettir yapılan. Bazen birkaç öğrenciyle birlikte çıkmıştır. Hep beraber birinden diğerine gidilir. İşte o anlardan biri...

Bir Hatıra

Bu odadan çıkamazsınız.

Ev ziyaretlerine başladığımız yılın ilkbahar aylarıydı. Küçükçekmece'de bir evi ziyarete gidecektik. Akşam saatleriydi. Hazırlığımızı yaptık. Dersler biter bitmez, ziyarete gideceğimiz öğrencimizi arabamıza aldık ve yola koyulduk.

Öğrencimiz çalışkan, son derece beyefendi, doğu illerimizden birinin bir köyündendi. Yıllar önce, çalışmak için memleketinden İstanbul'a gelerek Küçükçekmece'ye yerleşen amcasının evinde kalıyordu. Öğrencimizi okutmayı amcası üstlenmişti. Doğrusu delikanlı kendisi için yapılan fedakârlığın hakkını veriyordu.

Arabamızla giderken, âdetimiz olduğu üzere, aile hakkında bilgi edinmek kastıyla bu minval üzere konuşurken evin önüne geldik. Öğrencimiz önde olmak üzere, ben, müdür yardımcısı arkadaşım ve iki öğretmenimizle birlikte velimizin oturduğu daireye yöneldik. Aile hüsnükabulle bizi karşılayarak içeri aldı.

Hâl hatırdan sonra güzel bir sohbet başladı. Mütevazı bir ortamda latifeyle süslü atışmalarla üç-beş dakika içinde birden kaynaştık. Kendi örf ve lehçelerinde keyifli bir muhabbet ortamı oluşmuştu.

Söz dönüp dolaşıp öğrenci üzerine getirildi. Durumu hakkında bilgi verildi. Zaten öğrencimizle ilgili bir sorun yoktu, ideal bir öğrenci profili çiziyordu. Öğrenci ziyaretlerini tek yönlü değerlendirmelerle yapmıyorduk.

Ziyaretlerimiz başarılı, başarısız, uslu, haylaz, fakir, orta halli, varlıklı vs. bütün öğrenci profillerine yönelikti.

Meselâ bu öğrencimizi, başarısından dolayı ailesini tebrik etmek için seçmiştik. Bu amaçla amcası ve yengesini tebrik

edip onlara emeklerinin ve fedakârlıklarının heba olmadığını söyledik.

Bu arada, gelişimizin üzerinden on beş- yirmi dakika geçmesine rağmen delikanlı hâlâ ayaktaydı. Bütün ısrarlarımıza rağmen oturmak istemiyordu. Aldığı terbiye gereği saygısını böyle gösteriyordu. Biraz sertleşerek ancak oturabildik. Derken evde bir hareketlilik başladı.

Evin reisi, hanımlara ve evdeki gençlere, “Sofrayı getirin, hazırlıkları taşıyın.” yollu emirler veriyordu. Aslında, öğrencilerimize ve ailelerine defalarca, evlerinde “çay veya bir bardak su dışında” hiçbir ikram almayacağımızı söylememize rağmen ısrarlara artık alışmıştık.

Bu evdeki hazırlığın diğerlerine benzemediğini, ev halkının neredeyse tamamının koşuşturmalarından seziyorduk. Hakikaten, birkaç dakika sonra sofralar kurulup da üzerine börekler, ballar, açmalar, cevizler, fıstıklar taşınınca neye uğradığımızı şaşırıldık. Ben hemen kaçmanın hesabını yaparken arkadaşlar bir bana, bir sofraya hayretle biraz da iştahla bakıyorlardı.

Yer sofrasının üstünde, büryan kebabından başka yörenin yemek çeşidine ait ne varsa mevcuttu. Meğer bal, ceviz ve bazı yemiş çeşitleri, evlerine yapacağımız ziyaretin tarihi aylar öncesinden belli olunca bizim için memleketten getirilmiş.

Yanımızda oturan Müdür yardımcımız Ahmet Bey, tatlı ve balı çok severdi. Kalıp kalıp petekli bala bakarak: “Hocam! Şu balın hatırı kırılır mı?” deyip duruyordu ama nafîle, o da biliyordu ki bir lokma bile yemeyecektik.

Bir müddet sonra, tahmin ettiğimiz gibi ısrarlar başladı ki, gitgide şiddetleniyor ve ısrarların ardı arkası kesilmiyordu. Biz direndikçe onlar bastırıyordu. Karşılıklı mücadele epeyce sürdü. Karşı taraf pes etmiyor, biz de kararımızdan dönmüyorduk.

Ev sahibi bir ara “Bakın hocalar! Ben Doğuluyum, buradan bir şey yedirtmeden sizi kaldırmam.” deyince arkadaşlardan biri: “Müdür bey de Karadenizli, o da sizin kadar inatçıdır.” deyiverdi.

Ancak velimiz: “Bu kapıdan, yemek yedirtmeden kimseyi çıkarmam.” deyince inatlaşmada kilitlenmiş olduk. Ziyaret vaktimiz de dolduğundan kalkmamız gerekiyordu. Bu sırada aklıma bir formül geldi:

“Yine senin dediğin olsun ama burada yemeyelim. Bizim hakkımızı yarın öğrencimizle okula gönderirsiniz.” deyince istemeye istemeye razı oldu.

Biraz gönlü kırık da olsa, bize müsaade etti, ziyareti noktaladık. Ertesi gün okulda sabah saatlerinde, ziyaretine gittiğimiz öğrencimiz elinde büyücek bir çıkınla çıkageldi.

Öğrencimiz elindeki çıkını açınca ne görelim! Aman Allah'ım! Velimiz akşam sofrada ne varsa hepsinden birer parça yollamış. Tabii artık reddedemezdik. Arkadaşlarla paylaştık. Getirdiği yiyecekleri kabul ettiğimiz için öğrencimizin memnuniyeti gözlerinden okunuyordu. Ama asıl önemli olan, bizim insanımızın samimiyeti ve elindekini paylaşma hasletinin dipdiri oluşuydu.

14. ÖĞRENCİ, AİLE ORTAMINDA KÜÇÜK DÜŞÜRÜLMEMELİ

Bazı ailelerde, başarısızlığı öğrencinin başına kakarak vicdanı rahatlatma alışkanlığı vardır. Bu tür aileler, çocuklarını tembellik, haylazlık gibi olumsuz sıfatlarla nitelendirme eğilimindedirler.

Öğrenci ziyaretlerinde mümkün mertebe bu duruma imkân vermemek gerekir. Böyle bir konu açıldığında öğrencinin bildiğimiz olumlu özelliklerini öne çıkararak konu değiştirilmelidir. Daha sonra da anne babaya bir metot olarak tenkitten ziyade tavsiyenin ve teşvikin öne çıkarılması söylenmelidir.

Ziyaretlerde yapılan sohbetlerde öğrencinin olumlu davranışları, sözleri, iyi niyet ve düşünceleri, olumsuz davranışlarının arasından cimbizla çekilip çıkarılmalı ve dillendirilmelidir ki öğrenci iyiliğe yönelme noktasında yol ayrımına gelebilsin ve kendisiyle ilgili ümit beslendiğine inanabilsin.

Zira aileye, çocuğunun başarılı olduğu gibi geçici bir süre başarısız da olabileceği, zaman zaman istenmeyen durumlar yaşayabileceği söylenerek hemen itici ve reddedici olmanın kötü sonuçlar doğuracağı izah edilmeli.

15. ZİYARETTEN AYRILIŞ

Ziyaretin sonuna yaklaşıldığında söz aile fertlerine bırakılmalı; onların okul, yöneticiler ve öğretmenler hakkındaki düşünceleri öğrenilmelidir.

Mümkünse söylenenler not edilmelidir.

Ziyaret süresi dolduğunda müsaade istenerek kimseyi uzun süre ayakta tutmadan, sade bir şekilde vedalaşmak lâzımdır.

Ayrılırken, ev sahibinin hazırladığı hiçbir hediye alınmamalı ve kabul edilmesi konusunda ısrara meydan verilmemelidir.

Ziyaret ekibinin öğrenci ya da veliden hediye kabulü, doğru bir davranış değildir.

Öğrenci Ev Ziyaretleri

*Ziyaretler bazen hastaneye de taşınabilir.
Bu resimde olduğu gibi... Öğrenci velimiz ameliyat geçirmiş ve aile
hastaneye taşınmıştır.
Ziyaretten vazgeçmektense
hep beraber rotamızı hastaneye çevirmek daha yerinde olur.
Öyle de oldu.*

16. ZİYARET SONRASI ÖĞRENCİYLE GÖRÜŞME

Daha önce de söylendiği gibi öğrenci ev ziyaretleri, başından sonuna bir çalışma ve emek gerektirir, uygulanması zor bir eğitim ve rehberlik faaliyetidir.

Ziyaretçilerin ve ailenin zamanlarının denk düşürülmesi, ulaşım, öğrencinin hazırlanması ve diğer birçok faaliyetin birbiriyle ilişkilendirilmesi ve tez elden sonuca ulaştırılması gerekir. Zahmetli olduğu kadar faydalı da olan bu çalışmanın sonuçlarının, emeklerin boşa gidip gitmediğinin, ne kadar işe yaradığının çeşitli metotlarla -tabiri caizse- çıktılarının alınması lâzımdır. Bunun için de, ziyarete gidilen öğrencimiz ve velisiyle görüşülmelidir. Yönetici, rehber öğretmen, öğrenci ve aile bir araya gelerek görüşme yaparlar. Görüşmenin ev sahibi, bu kez sınıf rehber öğretmenidir.

İşe öğrenci görüşmesiyle başlamak, en makul sıralamadır. Görüşmelerin her safhasında tarafların yanında kurumun rehberlik uzmanı olmalıdır. Öğrenci ile görüşme ev ziyaretinin ardından vakit kaybetmeden yapılmalıdır.

Geciken görüşmeler, gündemin tazeliğinin kaybolmasına ve ilginin azalmasına sebep olabilir. Zaten görüşme, esas iti-

barıyla ziyaretin öğrenci tarafından değerlendirilmesi üzerine olacaktır. Bu esnada yönlendirme yapılmamalı, sınırlama da konmamalıdır.

Tam bir tahlil; eksiklerin tamamlanmasını, sonraki ziyaretlerin daha verimli hâle gelmesini sağlar. Bu itibarla; görüşme uluorta, ayaküstü olmamalı, hoş bir ortamda ve çay vb. ikram eşliğinde yapılmalıdır.

Görüşme sırasında öğrenci dikkatle dinlenmeli, söylediklerine önem verilmelidir. Çünkü ziyaretlerin aileye katkı yapma ve öğrenci sorunlarını çözme gibi bir görevi vardır. Bu sorunlar hissi, maddi, ailevi, güvenlik, evden uzaklaşma, şiddet gibi birbirinden farklı konular olabilir.

Doğru teşhis edebilmek, öğrenciyi dikkatli dinlemek ve anlamakla olur.

17. ZİYARET SONRASI VELİYLE GÖRÜŞME

Veli ile yapılan görüşme, görüşmeler faslının ikinci durağıdır. Veli, şartları ve durumu göz önüne alınarak okula davet edilir.

Okula gelme mânisi veya isteksizliği, yüz yüze görüşmeye engel teşkil eder. Bu gibi durumlarda telefonla veya internet ortamında görüşme yapılabilir ancak bu, hiçbir zaman yüz yüze görüşmenin yerini tutamaz.

Görüşme zamanının belirlenmesinde velinin tercihi dikkate alınmalı, karşılama sıcak ve içten olmalı, görüşme ortamı misafirperverlik örfümüzü yansıtmalıdır. Bu görüşmeye yine sınıf öğretmeni ve rehberlik uzmanı öğretmen ev sahipliği yapar.

Mümkünse; gelen veli görüşmeden önce veya sonra, öğrencinin bağlı olduğu şubenin ilgili müdür yardımcısı ile de kısa bir süre sınıf öğretmeni eşliğinde görüştürülür.

Öğrenci velisiyle okulda yapılan görüşmede -öğrencide olduğu gibi- tamamen kendi kanaat ve değerlendirmesi alınmalı, duymak istediğimiz şeyler değil, velinin olumlu ve olumsuz tespitlerinin tamamı istenmelidir.

Veli görüşmesi esnasında sınıf rehber öğretmeni, ev ziyareti sırasında veliye öğrenci ile ilgili veremediği bilgileri de ortaya koyar. Rehber öğretmen de veliyi uzman gözüyle gözleyip yardımcı olursa arzu edilen düzeyde fayda sağlar.

Bu görüşmede veli, okulu, yöneticileri veya öğretmenleri yetersiz ya da ilgisiz bulduğunu belirtebilir veya başka endişelerini diletebilir.

Veli görüş ve düşüncelerine saygı gösterilerek sözü kesilmeden sonuna kadar dinlenmelidir. Eğer ifade ettiği hususlarda yanlışlar varsa nezaketle düzeltilir ama kesinlikle üslubu sertleştirme ve veliyi sorgulama yolu seçilmez. Aslında bu görüşme sadece ziyaretin iadesi gibi algılsa da veliyi okula yakınlaştırması bakımından faydalıdır.

Velinin okula gelişini değerlendirilmeli ve okul tanıtılmalı, çeşitli uygulamalar, ortaya konmuş projeler, çalışmalar gösterilmelidir. Hatta ekonomik durumu uygun olanlardan yapılması düşünülen çalışmalara katkı istenebilir.

Ziyarete ev sahibi konumundaki sınıf rehber öğretmeni, kurum yöneticilerinin desteğini de alarak veliye ikramda bulunup okuldan memnun ayrılmasını sağlar.

Bir Velinin Değerlendirmesi

Okulunuzda yapılan ev ziyaretlerinin hem aileler hem de çocuklar için çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Öğretmenler ev ziyaretlerinde, çocukların nasıl bir çevrede ve ailede yaşadıklarını görüyorlar. Maddi durumlarının iyi veya kötü olduklarını bizzat gözlüyorlar.

Çocuklarımızın ve bizlerin sorunlarını öğrenip yardımcı oluyorlar. Hatta bizim halledemediğimiz bir işimizi yetkililere ileterek destek oluyorlar.

Okul toplantılarında aileler, kalabalık ortamdan dolayı özel durumlarını ve ihtiyaçlarını söyleyemiyorlar. Aile ziyaretlerinde öğretmenler bu durumları öğreniyorlar. Okulda bu çocuklarla daha çok ilgilenme imkânı doğuyor.

Böylece yönetim ve öğretmenler, fakir, ailevî problemi olan, devamsızlık yapan ve sağlık sorunu yaşayan öğrencileri belirleyip destek olabiliyorlar.

Ev ziyaretlerinde öğrencilerin ailesinin ilgi durumu, aile yapısı, kültür seviyesi de gözlemlendiğinden duruma uygun iş birliği ve çalışma programı yürütülüyor. Ziyaret ortamında öğrencilerin mesleğe yönlendirilmesi ve üniversite tercihleri de daha geniş, kişiye özel, okuldakinden daha gerçekçi değerlendirilmektedir.

Bizler evlerimizde ancak birkaç çocuk yetiştirirken, öğretmenlerimiz yüzlerce öğrenci yetiştirdiğinden, bu tecrübelerini bize anlatma fırsatı buluyor.

Çocuklarımız ev ortamında öğretmeniyle daha iyi kaynaştığından, oldukça faydalı oluyor. Çocuk okulda öğretmenine sormadıklarını evde sorabiliyor. Kendine değer verildiğini görerek öğretmenine sempati besliyor ve bunu başarısına yansıtıyor.

Çocuğumun öğretmeni mesaisinin dışında evimize geldiğinde, ben ve oğlum bunu bizim için yapılmış bir fedakârlık olarak düşündük. Çünkü evimize gelip bir şey yiyip içmemeleri, bir ücret istememeleri, onca sıkıntılarına rağmen karşılık beklemeden sırf iyiliğimizi istemeleri, bizi okula yaklaştırırken öğrencilerimizi de çalışmaya teşvik etmektedir.

Hatta ziyaret sonrası çocuğumun daha mutlu olduğunu gördüm. Tüm bunlardan dolayı bu uygulamayı başlatan öğretmenlerimize ve emeği geçen okul görevlilerine teşekkür, sevgi ve saygılar...

Öğrenci velisi

Bir Velinin Samimi Bakış Açısı

Saygıdeğer öğretmenlerimizin bize yaptıkları ziyaretleri çok faydalı buluyorum.

Oğlum geleceğinizi söylediğinde çok heyecanlandım. Çünkü genel olarak öğretmenleri gözümüzde otoriter, mesafeli, okul dışında diyalog kuramayacağımız kişiler olarak görüyordum. Ancak evime ziyaret yapıldığında yanlış düşündüğümü anladım. Sizinle yaptığımız görüşmeden bilmediğimiz şeyleri öğrendik.

Bize ailemizden biri gibi, oğlumuz hakkında eğitimi ve geleceği için neyin doğru, neyin yanlış olacağı konusunda bilgi verdiğiniz için teşekkür ederiz.

Önerileriniz bizi mutlu etti. Ancak bir baba, bir ağabey onların iyiliği için bu kadar çaba gösterebilir. Artık sizinle oğlum hakkında her konuda rahat ve çekinmeden arayıp görüşme yapabiliyorum.

Ancak evimize geldiğinizde bir kahve ve bir çayımızı içmediğiniz için biraz kırgınız. Kapımız ziyaretlerinize hep açık olacaktır.

İlginizden dolayı sizlere teşekkür ediyorum.

Öğrenci Velisi

18. ÖZEL DURUMLARI İFŞA ETMEME

Ev ziyaretlerinde özellikle dikkat edilmesi gereken bir nokta vardır: Öğrencinin ve ailesinin özel durumlarının üçüncü şahıslara açılmaması. Yani sırrın muhafazası... İfşa etmemek yeterli değildir, hâl ve tavırlarla dahi ima edilmemelidir.

Özel hâl veya sır ne olabilir?

Bu bir hatıra olabileceği gibi, bir hastalık, bir kaza, bir aşk hikâyesi, bizim önemsiz bulduğumuz başka bir şey olabilir.

Bu gibi durumlar, ancak öğrencinin başarısını olumsuz etkiliyorsa dikkate alınır, beceri ve performans değerlendirilmesinde gözetilebilir. Ortaya dökülüp saçılan özel bilgiler, hem öğrencide hem de velide güven kaybına sebep olur.

Her işte olduğu gibi eğitimde de güven ortamı yoksa öğrenciye bir şey vermemiz zorlaşır, hatta imkânsız hâle gelebilir.

Sonuçta özür beyan edilip gönül alınsa da güvensizlik tamamen ortadan kalkmaz.

19. ZİYARETİN ANISI

Artık ziyaretin etüdü başlamıştır. Görüşmeler yapılmış, kanaatler oluşmuştur.

Öğrenci ve ailesi hakkında, ziyaret öncesine göre artık daha çok ve gerçek bilgiye sahip bulunmaktayız. Klasik eğitim faaliyetleriyle başaramayacağımız bir sonuca ulaştık. Öğrenciyi hem tanıdık hem de onunla yakınlaşmış olduk.

Her karşılaşmanın, her buluşmanın bir hatırası vardır. Bu ziyaretlerin muhtelif safhalarında da kaydadeğer anılarımız olmuştur.

İstanbul şartlarında yaşayan iki bini aşkın öğrenciyi ziyaret ederken biz, hiç beklemediğimiz durumlarla karşılaştık, acı tatlı birçok olay yaşadık. Bunların her öğrenci için, ayrı ayrı kaydının tutulmasının, günün hatırasının yaşatılması açısından yarına; öğrencinin eğitim sürecinde dikkate alınacak bir anekdot olarak da bugüne faydası olacaktır.

Duygularımızı kâğıda dökmeme ve not tutmama gibi bir hastalığımız vardır. Hem bunun yenilmesi hem de ilerleyen yıllarda hatıraların canlı tutulması hayatımıza renk katacaktır.

Sınıf rehber öğretmeni, bunu “anı” türünde yazmalı; yazma alışkanlığı olmayanlar, okulun Türkçe ve Edebiyat öğretmenlerinden yardım almalıdır.

Bir nüshası sınıf öğretmenin rehberlik dosyasına konan bu yazıdan öğrenci ve velisine verilmesi de nazik bir davranış olacaktır. Bunlar, öğretmenle, öğrenci ve öğrencinin ailesi arasındaki bağı yıllarca devam ettirebilir. Ancak söylenildiği gibi özel durumlar hiçbir şekilde yazılmamalı...

Bizim bu kitaba aldığımız hatıralardaki üslubu ve muhtevayı aşmamalıdır.

Bir Anı

İşler ters gidince...

Öğrenci ev ziyareti fikrinin doğduğu 2003 yılının galiba mayıs ayıydı. Başarılı ve sosyal faaliyetlerde aktif bir öğrencimizin evine ziyarete hazırlanıyoruz.

Müdür yardımcısı arkadaşımınla kendi arabama binip öğrencimizin oturduğu semte gitmek üzere yola çıktık. Mahalleye girince, eve eli boş gitmemek için manavdan biraz meyve alarak arabaya koyduk ve bize tarif edilen adresi aramaya başladık. Fakat eve bir türlü ulaşamıyorduk. Öğrencimizin dersi erkenden bittiğinden ona, bekletmemek için eve gitmesini söylemiştik. Bu nedenle öğrencimiz yanımızda değildi.

Belki mahalleyi iki üç kez dolaştıktan sonra, nihayet önce aradığımız sokağı, sonra da evi bulduk.

Ama epeyce terlemiş ve yorulmuştuk. Tam karanlık basmak üzereyken arkadaşımınla pür telâş arabadan indik ve bahçe kapısına yöneldik. Bahçe kapısından içeri adımımızı

atıyorduk ki getirdiğimiz meyveleri arabadan almadığımızı hatırladık. Ben bir yandan arabaya doğru yürürken bir yandan da ceplerimde anahtarı arıyordum.

Arabanın yanına gelip de camdan içeri baktığımda bir türlü bulamadığım kontak anahtarının içeride olduğunu gördüm. Aceleyle çıkınca almayı unutmuştum. Kapılar otomatik olarak kilitlemişti ve dükkânlar kapandığından tamirci bulma ihtimali de yoktu. Üstüne üstlük, mahallenin de pek tekin olmadığı söyleniyordu.

Çare mi arayalım, ziyareti mi yapalım derken, ziyarete devam kararı aldık ve zile basarak öğrencimizin evine misafir olduk. Olmasına olduk ama sezdirmemeye çalışsak da sıkıntıdan sıırıslıkam terlemiştik.

Ziyaret bittiğinde müsaade isteyerek ayrıldık. Tabii eve arabasız dönüyorduk. Sonunda eve ulaştık ama ne yazık ki daire anahtarı da arabanın içinde kalmıştı. Kapıyı açmak için komşuların da yardımıyla birkaç deneme yapıldı ama nafile, çelik kapıyı açmak mümkün değil. Gecenin yarısına az bir zaman kala, sokaklarda anahtarcı aramaya başladık.

Nihayet bu işte uzman birini bulduk da kapı açıldı. Arabanın yedek anahtarını bulunca derinden bir oh çektim. Hani derler ya, Allah kulunu sevindirmek için eşeğini önce kaybettirir, sonra buldururmuş, işte o hesap.

Gece geç vakitte, arabayı almak için gittiğimizde mahal- lede in cin top oynuyordu. Akşamdan beri çektiğimiz sıkıntı bir yana, götürdüğümüz meyveleri ikram edememek içimizde bir ukde olarak kalmıştı.

Bu, ilk ziyaretlerimizden biri olduğu için bize iyi bir ders olmuştu. Bir daha da böyle bir acemilik yaşamadık.

20. GÜZEL ÖRNEKLERİN SÖZ VE YAZI İLE YAYGINLAŞTIRILMASI

Ziyaretler boyunca yaşanan güzelliklerin yaygınlaştırılması için derslerde işlenmesi, muhtelif toplantı ve etkinliklerde anlatılması, bu tür çalışmaların yaygınlaşmasına vesile olacaktır.

Ziyarete yaşanan güzel bir diyalogun, neşeli bir anın, öğrencinin ders veya ev düzeninin diğer öğrencilere anlatılması, hem ziyaret edilen öğrenciyi onurlandıracak hem de dinleyenlere olumlu örnek olacaktır.

Tüm bunları heyecan ve coşkuyla anlatan, bütün bu yaşanan güzelliklere vesile olan öğrenciye teşekkür eden öğretmenin o anda yaptığı rehberlik, teorik bir rehberlikten çok daha verimlidir.

Bir de bu ziyaretler ve sonrasında yapılan görüşmeler, aile ve öğrenci ile birlikte yürütülen çabalar neticesinde, olumsuz bir durumun ortadan kaldırıldığı vakalar olmuştur. Biz kötü arkadaş çevresini terk eden, sigarayı bırakan, zararlı madde kullanıyorken bundan vazgeçen birçok gencimizi tanıyoruz. Bunların izni alınarak hayatlarından örnekler verilebilir.

Bir Ziyaretin Ardından

Sabri azık yapanlar

Öğretmenleri, ziyaret edilecekler listesine onu da yazmışlardı. Ziyaretine gideceğimiz her öğrenci ile ilgili yaptığımız gibi, onunla ilgili de kısa bir görüşme yaptık.

Rehberlik öğretmenimizden, öğrencimizin anne- babasından ayrı yaşadığı bilgisini aldım. Bize maddi durumunun da iyi olmadığı bildirildiği için giderken yanımıza işe paketi alarak yola çıktık.

Öğrencimiz, kendi hâlinde, derslerine çalışan, suskun, biraz içine kapalı bir delikanlı. Büyükçekmece'nin bir beldesinde dedesi ve babaannesiyle kalıyordu.

Yakın çevrede diğer öğrenci evlerini ziyaret edip de onları evlerine bıraktıktan sonra, öğrencimiz ve öğretmen arkadaşlarla baş başa kaldık. Anne-babasından ayrı yaşaması kafamıza takılmıştı. Her ne kadar örneklerine daha önce çokça rastlasak da öğrenmek istiyorduk.

Arabada geçen zamanı değerlendirmek ve öğrencimizi tanımak için hâl hatır sorduktan sonra, anne babasını sordum. Anne-baba ayrılımlarından sonra ikinci evliliklerini yapmış. Öğrencimiz ortada kalakalmış. İstanbul'daki tek akrabası olan dedesi her şeyini üstlenmiş. Baba ikinci evliliğini memleketinde yapıp oraya yerleşmiş, anne de evlenip İstanbul dışına çıkmış. İki de çocuklarını bir daha aramamışlar.

Bunları konuşurken beldenin merkezi olan Köy İçi'ne geldik. Beldenin merkezinden çıkıp Marmara'yı solumuza alarak Büyükçekmece tarafına doğru, oldukça sakin, yerleşime açılmamış arazide ilerlemeye devam ettik. Seyrek de olsa denize

nazır yazlık evler, işlenmemiş araziler ve küçük gruplar hâlinde serpilmiş orman adacıkları sanki Anadolu'da bir yalı beldesini hatırlatıyordu.

Öğrenci bu yolu her gün yirmi dakika yürüdükten sonra, bir o kadar da dolmuş bekleyip Avcılar'a, okulumuza geliyormuş. Gittiğimizde yağmur henüz yağdığından, arabamız zaman zaman patinaj yapıyor, hatta inip itmek durumunda kalıyorduk.

Güneş batmak üzereydi ki delikanlı, bizi yüksek bahçe duvarı ile çevrili, geniş arazi üzerine yapılmış, bakımlı, yazlık bir evin önünde durdurdu. Giriş kapısında bekleyen, ak sakallı, kuvvetli yapılı, mütebessim dede elimizi teker teker sıkarak bizi içeri aldı. Biz yazlığa yönelmek üzere iken öğrencimiz "Buyurun Hocam!" diyerek hemen yanımızdaki barakayı gösterdi.

Tahminen kırk metre kare, tek katlı, gecekondü tarzında yapılmış bir yapının giriş kapısını açan yaşlı nine bizi içeri buyur etti. İçeri girerken keskin bir ahır kokusuyla karşılaştık. Bütün mobilyası bir sedirle birkaç minderden ibaret olan odaya sığmaya çalışırken yaşlı babaanne ve dedenin memnuniyetle örtülü mahcubiyetleri ve bizi rahat ettirme gayretleri görülmeğe değerdi. Yüksekliği iki metreyi ancak bulan barakayı, gözü gibi baktıkları inekleriyle paylaşıyorlardı.

Öğrencimizi çok seven dedesi, biraz önce arabada bir kısmını öğrendiğimiz ayrılık hikâyesini anlatırken yaşlı nine odanın bir köşesine kondurulmuş daracık mutfakta bizim için hazırlık yapmaya gitti.

Oturduğum yerden yiyecek ya da içecek getirmemesini rica etmeme rağmen çay yapmada ısrar edince kırılmasınlar diye razı olduk. Dedeye: "Buraya nasıl yerleştiniz?" diye sorduk. Yıllar önce, memleketleri Zonguldak'tan gelmişler. Oğlu eşinden ayrılmadan önce, Büyükçekmece'de birlikte kalıyorlarmış.

“Aile dağılınca kaldık ortada.” dedi. Gelir yok, her işte çalışmaya mecal yok. Üstelik delikanlı da ortada kalakalmış. Sonra içinde barındıkları bu yerin sahibiyile tanışmışlar. Yer sahibi iki katlı yazlığında hepsi iki üç ay kalıyor, geri kalan zamanlarda yazlık boş duruyormuş. “Yine de Allah razı olsun, başımızı buraya sokamasaydık ne yapardık.” dedi.

Buranın bakımı ve gözetilmesi karşılığı aldıkları harçlık kabilinden para hem kendilerine hem de delikanlının okul masraflarına yetmeyince, yer sahibinden müsaade alarak bir inek almışlar. Sütünü satarak torunlarının masraflarını karşılıyorlarmış.

Yaşlı nine çayları getirirken: “Sabah okula giderken, sütü evlere yavrum bırakır, ama tık nefes kalıyor yavrum.” diyor. Sohbet sırasında, öğrencimiz hakkında bilmediğimiz bir şeyi öğreniyoruz. Böbreğinin biri iflas etmiş, bütün yük diğerine binmiş. Ancak çocuk hem mutlu hem de azimli.

Öğretmeni hedefini soruyor: “Meslek lisesini bitirdikten sonra mühendislik okumak istiyorum.” diyor.

Dede, torununu okuyabildiği yere kadar okutacağını söylüyor. Ninesi de, “Süt satarım, okuturum.” derken, elimde olmadan gözlerim doldu, sözcükler boğazımda düğümlendi. Bu tevekkül ve sabrı kaçımız gösterebiliriz acaba?

Yokluk ve yoksulluğun kapılarından hiç ayrılmadığı bu ailenin teslimiyet ve sabrı karşısında bu akşam buradan ibret almış olarak dönüyoruz.

21. YAZILI DEĞERLENDİRME-RAPOR

Önceki bölümlerde değinilen anı ve hatıra gibi çalışmalar, resmiyetten uzak, duygu ağırlıklı, motivasyonu artırıcı, öğretmenin iç zenginliğine bağlı olarak ortaya çıkar.

Ziyaret sonuçlarını, resmi olarak kurum yönetimine ve rehberlik servisine, merkezinde öğrenci olan bir rapor olarak sunmak da gerekir.

Raporda öğrencinin psikolojik tahlili, sosyal durumu, çevresi, yaşam şartları ele alınır. Ziyaretlerin aile üzerindeki etkisinden de kısaca bahsedilir.

Rapor bir sayfayı geçmemeli ve öğrenci dosyalarına konmalıdır.

Ev Ziyaretleri Değerlendirme Formu Örnek-1

Veli Bölümü

Veli adı, soyadı:

Geldiği İl/İlçe: *Kars - Arpaçay*

Kaç yıldır İstanbul'dasınız: *18 yıl*

Öğrenci Ev Ziyaretleri

İstanbul'a geliş nedeniniz: *Eşimin işi.*

İstanbul'dan memnun musunuz: *Memnun değilim.*

Kendinizi İstanbullu sayıyor musunuz: *Ben Karslıyım.*

Mahallede karşılaştığınız en önemli sorun: *Pek çıkmıyorum, sorun yok.*

Mahallede güvenlikle ilgili en önemli sorun: *Otomobil hırsızlarından yana dertliyiz.*

Okulla ilgili düşünceleri: *Okul yönetiminden, eğitim ve disiplininden çok memnunuz.*

Şimdiye kadar okula kaç defa geldiniz: *Her iki haftada okula babası uğrar.*

Okul yöneticilerinden memnun musunuz: *Evet memnunuz.*

Okulda en başarılı bulduğunuz kişi kimdir: *Genel olarak idareciler.*

Ailede kaç kişi çalışıyor: *Yalnız baba çalışıyor.*

Hayatınızdan memnun musunuz: *Evet memnunuz.*

Öğrenci Bölümü

Öğrenci adı, soyadı:

Ev ziyaretlerinden memnun musunuz: *Aile ile tanışması bakımından faydalıdır.*

Tekrar evinize gelinmesini ister misiniz: *Evet, isterim.*

Ev ziyaretleri başarısına katkı yapıyor mu, nasıl: *Evet, kontrol edilmek disiplinli olmayı sağlıyor.*

Sınıf öğretmeni

Öğretmen Tespitleri

(Yorum yazılmayacak, sadece gözlem yazılacak.)

.....

.....

Ev Ziyaretleri Değerlendirme Formu Örnek-2

Veli Bölümü

Veli adı, soyadı:

Geldiği İl/İlçe: *Şanlıurfa/Suruç.*

Kaç yıldır İstanbul'dasınız: *27 yıl.*

İstanbul'a geliş nedeniniz: *Maddi sebepler.*

İstanbul'dan memnun musunuz: *Değilim.*

Kendinizi İstanbullu sayıyor musunuz: *Saymıyorum.*

Mahallede karşılaştığınız en önemli sorun: *Komşunun köpeği.*

Mahallede güvenlikle ilgili en önemli sorun: *Yok.*

Okulla ilgili düşünceleri: *Okuldan memnunum.*

Şimdiye kadar okula kaç defa geldiniz: *Beş defa.*

Okul yöneticilerinden memnun musunuz: *Evet.*

Okulda en başarı bulduğunuz kimdir: *.....*

Ailede kaç kişi çalışıyor: *Bir kişi.*

Hayatınızdan memnun musunuz: *Evet.*

Öğrenci Bölümü

Öğrenci Adı, Soyadı:

Ev ziyaretlerinden memnun musunuz: *Memnunum*

Tekrar evinize gelinmesini ister misiniz: *Evet*

Ev ziyaretleri başarısına katkı yapıyor mu, nasıl: *Evet, verilen talimatlara göre çalışıyorum.*

Sınıf öğretmeni

Öğretmen Tespitleri

(Yorum yazılmayacak, sadece gözlem yazılacak.)

Babası yok. Anne ve ağabeyi ile yaşıyor. Maddî problemleri var.

Evlere kira ve ağabeyinin sürekli bir işi yok. Anne evde ek iş yapıyor.

Ancak anne ve çocuk yaptıkları işin bilincinde, sorumluluk sahibi.

Ablaları evli, onların da zaman zaman maddî yardımları oluyor.

Raporların Tahlili

Raporların dikkatle incelenip tahlil edilmesi, öğrenci ve ailesinin duygu ve düşüncelerini anlamamıza yardımcı olacağı gibi; içinde bulunduğu şartları, çevresi ile irtibatını, komşuluk ilişkilerini beklenti ve memnuniyetini anlamamızı da sağlar.

Yukarıdaki formları bu bakışla incelersek evine ziyaret yapılan iki ayrı öğrenci raporları bizde bazı kanaat ve izlenimler oluşturmali.

... ve ... sayfalardaki raporların sahipleri İstanbul'a iş için gelmişler. Her birinin, mahallesinde başka başka dertleri var. Kimi komşunun köpeğinden, kimi otomobil hırsızlarından bir başkası güvenlikten dertli...

Bunlar bize küçük şeyler gibi görünse de...

Raporlarda dikkate alınacak önemli bir husus daha var. İstanbul'da yaşayanların ve İstanbul'un önemli bir problemi bu. Ailelerden biri on sekiz, diğeri yirmi yedi yıldan beri İstanbul'da yaşadıkları hâlde, hem memnun değiller hem de kendilerini İstanbullu saymıyorlar.

Bunu sadece geçim sıkıntısı veya maddi sebeplerin sonucu olarak düşünürsek eksik teşhis koymuş oluruz. İşte bu noktada eğitim kurumlarının, uyum sağlama ve rehabilite etme görevi olmalıdır.

Kitabımızın önsözünde, eğitim kurumlarını sosyal hayatın içine sokmalı derken bu ve bunun gibi çalışmalar kastedilmektedir. Burada raporlardan elde edilen sonuçlar içinde yetkililere iletilmesi gereken güvenlik sorunları olabilir. Bu gibi durumlarda ailenin müsaadesi ile durum yetkililerle paylaşılır.

Böylece diğer kurumlara da çözümde yardımcı olunmuş olur.

22. GÖZLEMLERİ DEĞERLENDİRME

Şimdiye kadar öğrenci ziyaretleriyle ilgili birikimlerin yazılı ve sözlü değerlendirmeleri, tarafların bir araya gelmesiyle yapıldı.

Ancak öğrenciyi ziyaret eden, onu okulda ve okul dışında tanıyan yönetici, sınıf rehber öğretmeni, rehberlik uzmanı ve varsa diğer öğretmenlerin bir araya gelerek görüşmelerine ihtiyaç vardır. Böylece her biri başka bir cepheden bakma, tespitlerini birleştirerek karşılaştırma imkânı bulabilir. Bu görüşme rehberlik servisinin önderliğinde yapılır.

Bu görüşmelerde sadece öğrencinin başarı durumu görülmüştür. Öğrencinin ihtiyaçları, sağlık durumu, yetenekleri, eğilimleri, kültürel, sportif vb. yönleri değerlendirilerek kabiliyetlerine uygun görevler verilir.

Uzmanlık gerektiren hususlarda iddialı tanılardan kaçınılmalıdır. Bedensel, zihinsel ya da psikolojik problemler varsa uzman desteği alınması sağlanır. Bizim çalışmalarımız sırasında sağlık sorunları olan öğrencilerimiz tespit edilerek destek verilmiştir.

Öğrenci Ev Ziyaretleri

Evden uzaklaşan öğrencilerin, aileye ve okula dönmesinde, ailenin diğer fertleriyle ortak çalışıldığı gibi, zaman zaman emniyetten destek alındığı da olmuştur. İhtiyaçların karşılanması için kaymakamlığa bağlı sosyal yardımlaşma vakfı ve diğer yardım kuruluşlarından yardım temin edilmiştir.

23. İHTİYAÇLAR İÇİN DESTEK VERMEK

Bu noktada, “Ziyaretleri niçin yaptık?” sorusu sorulmalıdır. Sahi bu kadar zahmetli bir işe niçin girişmiştik?

Öğrenciyi tanımak için mi? Evet.

Ailesini tanımak için mi? Evet.

Öğrenciye ve ailesine destek vermek için mi? Evet.

Aileye, “Sorunları paylaşmak için yanınızdayız.” demek için mi? Evet.

Başarıyı artırmak, öğretmen, öğrenci, veli bağlarını güçlendirmek için mi? Evet. Ve daha pek çok sebep...

Tüm bunların ötesinde; resmî görevin bittiği, vicdan muhasebesiyle esas görevin başladığı, yerine getirmezsek suçlu olmadığımız ama yaptığımızda huzur bulacağımız görevler de vardır.

Bir aile düşünün...Anne hasta, beş kardeş okula gidiyor, babanın düzenli bir işi yok ve gurbetteler... On yıldır memleketlerine gidememişler. Aile reisi, bu yükü kaldıramıyor. Çocuklar, okumak istiyor, yol ücreti bulmakta bile sıkıntı çekiyorlar.

Sadece “Ne yapayım, benden bu kadar.” demek doğru mudur? Yoksa onlar için bir adım atıp elimizden geleni yapmalı, destek olabilecek kişi ve kurumlara gitmeli mi? Elbette

gitmeli. Öğrencilerimizle imkân sahibi kişi ve kurumlar arasında köprü olmalı. Bulutların yağmuru suya hasret kurak topraklara bıraktığı gibi, imkânı olanla ihtiyacı olanı buluşturmalıyız.

Yardımların periyodik ya da ara sıra verilmesi, aynî veya nakdî olması önemli değil; mühim olan, öğrencinin ihtiyacının acilen görülmesidir. Ziyaretlerimizin en enteresantını ikinci kez ziyaret ettiğimiz bir ailede yaşadık.

Evin tek çocuğu olan bir öğrencimiz vardı. Anne baba ayrılmışlardı ama ikisi de çocuklarına düşküdü ve ondan ilgilerini eksik etmiyorlardı. Buna rağmen öğrencimiz pek mutlu değildi ve bu ayrılıktan çok etkilenmişti. Bunu ilk ziyaretimizde öğretmen arkadaşlarımız anneye söylemişler. Daha sonraları da velinin okula gelişlerinde uzun uzun görüşmüşler.

Bir müddet sonra, bir araya gelen anne ve baba birleşmeye karar vermişler. Öğrencimizin, bunu duyduğu andan itibaren neşesi yerine gelmiş. Okuldaki gayreti artmış ve bu durum öğretmenlerinin dikkatini çekmiş.

Öğrencinin ailesini bir müddet sonra birlikte ziyaret ettiğimizde neşeli hâlleri dikkatimizi çekti. Meğer bizden bir gün önce anne gelinlik giyip oğullarını da alıp gelin güvey merasim ile birleşmişler.

Kendi ifadelerinden öğrendiğimiz kadarıyla elbette başka sebepler de var ama bizim tavsiyelerimizin birleşmelerine önemli katkısı olmuş.

Bir Çaresizliğin Hikâyesi

“Yiğit muhtaç olmuş, kuru soğana,
Bilmem söylesem mi, söylemesem mi?”

Tahmin edileceği gibi, bu mısralar yoksulluğu anlatmaktadır.

Hâliyle bir ziyarette şahit olduğum bir yoksulluk ve mağduriyetin portresini çizmeye çalışacağım.

Bu öğrencinin hikâyesini yazıp yazmama hususunda uzunca bir tereddüt yaşadıkdan sonra yardımlaşma duygusunun geliştirilmesi, şehrin gülen yüzünün arkasında yaşanan çaresizliklerin bilinmesinin hassasiyetleri arttıracığı inancı ağır bastığından, hayatlarının sadece bir kesiti konu alınmıştır.

Hakikaten bu ailenin yaşadıklarına birçok insanın tahammül etmesi kolay değildir.

Ziyaret programlarını başlattığımız aylardı. Kış mevsimine girilmişti. Bir gün benimle görüşmek isteyen bir bayan velinin beklediği haber verildi. Ziyaretçi köşesine gittiğimde orta yaşlı, oldukça bitkin görünen bir hanım, bana oğlunun okulumuzda birinci sınıfta okuduğunu ve yardıma ihtiyacı olduğunu söylüyordu.

Çok şey söylemek ister gibi bir hâli vardı ama dar bir zamanda geldiğinden kendisiyle ilgileneceğimi söyleyip oğlunun bilgilerini ve adresini alarak evine gidebileceğini söyledim.

Ertesi gün, öğrenciyi odama davet ettim. Bir müddet sonra kapıdan içeri âdeta süzülerek biri girdi. Bu zaman zaman bahçede, koridorda gözüme ilişen, bulunduğu ortamda farklı duruşuyla dikkatimi çeken bir çocuktü. Zayıf yapılı, çelimsiz, nahif ve kırılıandı. Sabah içtimalarında, sıra hâlinde önümden geçen öğrencilerin içinde onu ürkek, yüzüne bakılınca bakışlarını kaçırarak, sonbaharda, dalından kopan sararmış yaprakların düşüşü gibi seke seke ilerlerken görüyordum.

Okulun herhangi bir yerinde dolaşırken karşılaştığımızda, "Nasılsın?" anlamında gözümle yaptığım işarete, her defasında tebessüm eder, geçip giderdi.

Onu karşıma oturtup hâl hatır sorduktan sonra, ailesiyle ilgili bilgi vermesini istedim. Anlattıklarından, sıkıntıları olduğunu anlayınca evlerine ziyarete geleceğimizi söyleyerek sınıfına gönderdim. Sınıf rehber öğretmenimizle ve ilgili müdür yardımcımızla görüşerek öğrencinin ziyaret listesine alınmasına karar verdik.

Hazırlığımızı yaparak benim de içinde bulunduğum bir ekiple, soğuk bir kış günü, öğrencimizden aldığımız adrese doğru yola çıktık. Avcılar'da okulumuza çok uzak olmayan bir mahallede oturuyorlardı. Kaldıkları apartmanın kapısından içeri girip oturdukları daireyi öğrenmeye çalışırken, komşularından biri bodrumu gösterdi. Işıksız, daracık ve gayr-i nizâmî bir merdivenden bodrum kata inerken kafamda yüzleşeceğim gerçeğin hayalini canlandırmaya çalışıyordum:

“Apartmanlarda bulunan herhangi bir kapıcı dairesinden biri... Biri mutfak, iç içe girmiş iki oda, küçücük pencereler, havalandırması olmadığından rutubet kokusuyla yemek kokusunun birbirine karışmış ağır havası ve iç içe eşyalar...”

El yordamıyla indiğim merdivenin son basamağını da bitirince birden önüme çıkan derme çatma kapıya çarpmamak için irkildim. Beni takip eden arkadaşlarımın da duraklamasıyla acaba yanlış adrese mi geldik diye düşünürken, ayak seslerini duyan öğrencimizin kapıyı açması bizi rahatlatmıştı.

Delikanlı bizi kendine mahsus, tebessümle mahcubiyet arası bir karşılama ile buyur etti. İçeri girdiğimizde, karanlığa alışan gözlerimiz birkaç saniye içinde yeniden görme melekesine kavuştuğunda, gerçek bir anda kendini gösteriverdi.

Menteşeleri düşmüş ve yarısından yukarısı cam boşluğu olan ama camı olmayan bir kapının açıldığı bu sığınakta, derme çatma bir çekyat ve birkaç parça eşya (!) ile dışardan hava

alan fakat işiğe geçit vermeyen bir mazgal pencerele evde (!) sobasız, sıfıra yakın bir sıcaklıkta hasta, orta yaşlı, olduğundan en az yirmi yaş fazla gösteren anne ve onun on beş yaşında “Yusuf yüzlü” oğlu oturuyordu.

Aslında her şey ayan beyan ortada iken bu şartlarda, “Niçin sekiz zayıf getirdin, neye ihtiyacın var?” ya da “Sizin için ne yapabilirim?” gibi sözleri fantezi sayarak anlatacaklarını dinlemek üzere sustuk.

Baba yıllar önce, ikisi erkek, üçü kız, beş çocuğu anneye bırakarak çekip gitmiş memleketine. Zaten birlikteyken de bir faydası yokmuş, üstelik “İçip içip eziyet ediyordu.” diyor anne. Koca şehirde bir başına kalmış, beş çocuğun derdiyle. Kızlar evlenmişler ama geçimleri kıtmış. Laf aralarından kızlarının da evliliklerinin sıkıntılı olduğunu anlıyorum. Anne, haliyle, onlar için de dertleniyor. Öğrencimizin ağabeyi yirmiyi aşmış, ilkokulu bitirince okumamış. “Eve sık uğramaz, haftada bir veya iki defa çamaşır değiştirmeye gelir.” derken gözleri doluyor annenin. Arkadaş çevresinin oğlunu uyuşturucuya alıştırdığını söylüyor.

Semtın metruk binalarından birinin bodrumunda kalıyor-muş. “Çok yalvardım ama nafile, bıraktıramadım.” derken kahroluyor. Üstelik eve geldiği zamanlar sürekli anneyi suç-luyor ağabey: “Babamla evlenmeseydin ben dünyaya gelme-yecektim, bu hayatı da yaşamayacaktım.” diye. Kadıncağız, “Oğlum, ben nereden bilecektim babanın böyle yapacağını, evlendiğimizde iyi biriydi.” dese de boşuna.

Ağabeyin eve hiçbir katkısı yokmuş. Öğrencimiz ve an-nesi, böyle bir durumda yokluğu, yoksulluğu, ümidi birlikte paylaşarak yaşamaya çabalıyorlardı. Öğrencimiz derslerin-de başarılı değil, ama şartlar iyileştirilirse düzeltme fırsatı var.

Doğu vilayetlerimizden birinin yatılı bölge ilköğretim okulunda okumuş. Ailenin bu sıkıntısı yüzünden okuluna ara verip o çelimsiz hâliyle bir süreliğine işte çalışmış.

Okulunu bitirince İstanbul'a annesinin yanına gelip okulumuza kaydını yaptırmış. Öğrencimiz, evlerine gittiğimizde battaniyeye sarılmış yatıyordu. Üşütmüş, oldukça ağır bir grip geçiriyordu. Yazılan ilaçları alamamışlardı.

Buz gibi ve tabanı çıplak bir odada anneyi dinlerken, soğuktan ve hastalıktan iki büklüm olmuş hâliyle sık sık tekrarladığı çay yapma teklifini kabul etmiyoruz.

Birkaç gün önce okula geldiğinde söyleyemediği hastalığını öğreniyorum: "Uzun zamandan beri böbrek hastasıyım." diyor. Düzenli olarak ilaç kullanması gerekiyor ama sosyal güvenliği olmadığından alamıyor.

Nasıl geçindiklerini soruyorum. İstanbul'un uzak semtlerindeki akrabalarının ve bazı hayırsever komşuların düzensiz de olsa verdiği yiyecek, giyecek yardımlarıyla idare ettiklerini söylüyor.

Öğrendiğim kadarıyla, yardım kuruluşlarına müracaat etmişler ama bir iki defa yardım yapıp kesmişler. Kaldıkları bodrumda baca olmadığından soba kurulamıyor.

Bir tüpgaz sobaları var, ancak tüp alamadıklarından üstünü örtüyle örtüp köşeye koymuşlar. "Bir de buranın kirasını dört aydan beri veremedik." diyor. İnsanın, buraya ne kirası..., diyeceği geliyor.

İnsaf yani... Nasıl bir anlayış... Canlı yaşamayacak yerden kira alınıyor. "Bina yöneticisine derdinizi anlatmadınız mı?" diye soruyorum. Meğer kirayı veremedikleri için süre tanımışlar, yoksa atacaklarmış. Kadıncağız bu hâliyle binanın merdivenlerini temizleyerek kiranın bir kısmına saydıyor.

Kalan borcunu da ödeyemiyor, elektrikleri aylardan beri kesik ve on daireli binada Allah'ın bir kulunun da bodrumlarındaki dramdan haberi yok. Ve dahası, buradan önce kaldıkları evden de kirayı ödeyemedikleri için ayrılmışlar, evde olmadıkları bir günde bina sahibi eşyaları çıkarıp sokağa atmış.

Eşyalar günlerce sokakta kalıyor da, kimse kuru üzüntülerini söylemekten başka bir şey yapmıyor. Doğrusu şimdiye kadar binlerce evi ziyaret ettik. Yüzlerce sıkıntı, yoksulluk ve çaresizlikle karşılaştık ama böyle nefesimizin boğazımızda tıkanıp hissettiğimiz bir anla burun buruna gelmemiştik.

Aslında ziyaret süremizi belki iki, üç kat uzatmıştık. Düşündük ki derdine çare bulamasak da, sözünü kesmeyelim. Annenin konuşması bittiğinde, anne ve oğlu yerde olan bakışlarını kaldırarak bize doğru çevirdiler. O an ikisine de dikkatlice baktığımda, yüz ifadelerinde ve gözlerinde, belki sadece bizim insanımıza mahsus olabilecek asalet ve ümit destanı okunuyordu.

Bir şeyler yapılmalıydı ve kaybedilecek zaman yoktu. Neye ihtiyaçları olduğunu sormaya da lüzum yoktu, çünkü vaziyet belliydi.

Müsaade isteyip okula geldiğimizde artık ertesi günü beklemenin anlamı olmadığını biliyorduk. İlgili arkadaşarımla hemen bir değerlendirme yaparak okul imkânlarımızı ve çevreyi nasıl harekete geçireceğimizi görüştük. Kısa bir süre içinde, esnaf dostlarımızın da desteğiyle ev kirasından elektrik borcuna, dairenin giriş kapısının yapımından iaşeye elimizden geleni yapmaya çalıştık.

Öğrencimizin ihtiyaçları karşılandı.

Okul içi rehberliği içinde öğretmenlerimiz bir çalışma başlattılar. Çünkü çelimsiz bedeni ve hassas ruh dünyası çektik-

lerinden etkilenmişti. Ona çeşitli sosyal faaliyetlerde görevler verildi. Kendisine verilen ferdî görevler toparlanmasına vesile oldu. Tabii olarak ders başarısı da arttı.

Ancak bu ziyaretler sonrası şunu daha iyi anladım ki koca metropolde, her yanınızdan insanlarla kuşatılmanıza rağmen, çölde kaybolanların çaresizliğini ve yalnızlığını yaşayabiliyorsunuz.

24. PROBLEMLERİ ÇÖZMEK İÇİN TAKVİME BAĞLAMA

Unutmamak gerekir ki bize hafif gibi gözüken yükler, öğrenciyi çökertip ezebilir. Onun için öğrenci problemlerini gözlemlerken sıkça öğrenciyle empati kurulmalıdır.

Tespit edilen maddi/manevi bütün sorunların çözümü mümkün olmayabilir. Ama bu gerçek, ilgisiz kalmayı gerektirmez. Bugün ulaşılamayan imkânlar, bir süre sonra elde edilebilir. Bunun için de elde edilecek imkânları kullanmak üzere zamana dayalı cetvel yapmak gerekir.

Problemi çözülen hiçbir öğrenci, öğretmenine kayıtsız kalmaz, karşılığını başarı ve müsbet davranış olarak fazlasıyla geri ödeyecektir.

25. ÇALIŞMALARIN YIL SONUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Baştan da söylendiği gibi, öğrenci ziyaretleri eğitim öğretim yılının başında planlanmalı ve vakit geçirmeden ziyaretlere başlatılmalıdır.

Planlamada kış şartlarında ve dönem sonlarında faaliyetin yavaşlayacağı dikkate alınmalıdır.

Ziyaretler, eğitim kurumlarının eylül ayında açıldığı düşünülürse, ekim ayının ortalarından itibaren başlanarak ilkbaharın ikinci ayında bitirilmelidir.

Eğitim kurumundan veya aileden kaynaklanacak kopmaların ve ertelenen ziyaretlerin olabileceğini de dikkate almak durumundayız.

Bir taraftan ziyaretler sürdürülürken bir taraftan da sınıf rehber öğretmeni, rehberlik servisiyle de bağlantı kurarak sonuçların - sözlü istişareler, yazılı raporlar, formlar, vb. - değerlendirilmesi çalışmasını yürütür.

Öğrenci, ziyaretten ne kadar fayda sağladı? Bunu davranışlarına ne kadar yansıtabiliyor? Ziyaretin etkileri ders başarı-

sına yansımış mıdır? Genel durumunda bir canlılık gözlenmekte midir? Önceden var olan bir başarısızlık, davranış sapması, uyum sıkıntısı, yalnızlık duygusu, ümitsizlik, ziyaret sonrası ortadan kalkmış veya azalmış mıdır? Bunların tespiti önemlidir.

Sorunlarına çare bulmak için öğrenci ile ziyaret sonrası da bir araya gelmelidir. Sınıf rehber öğretmenlerinin yaptığı bu değerlendirmeler, rehberlik servisinde toplanıp kurumun yöneticileriyle birlikte fikir alışverişine tâbi tutulduktan sonra, yıl sonu öğretmenler kurulunda gündemin bir maddesi olarak genel hatlarıyla işlenmelidir.

Öğretmenler kurulu, bu uygulamanın iyi yönlerini ortaya koyduktan sonra aksayan ve iyileştirilmeye ihtiyaç duyulan yönlerini tartışmalı, yeni öneriler ortaya koymalı ve geliştirmelidir.

Bir sosyal çalışma olarak, okulla aile arasında doğrudan bir iletişim vesilesi olan bu öğrenci ziyaretleri mutlaka hayata geçirilmeli, bu yolla gitgide kendi kabuğuna çekilmekte olan kurum (okul) yapısı yerine, sosyal hayatın içinde olan bir model oluşturulmalıdır.

Eğitim kurumlarımız da bu vesile ile kendisine danışılan, fikrine önem verilen, dar zamanda kapısı çalınan, bildiklerini israf etmeden, eskitmeden toplumla paylaşan merkezler hâline gelir.

Zira ailelerin, özellikle büyük şehirlerde yalnızlaştığı gözlenmekte, öğrencilerin olduğu kadar, ailelerin de okula ve okuldakilere olan ihtiyacı artmaktadır.

Ailenin yaşadığı çevreyi (mahalleyi, semti, ilçeyi, ili) sorgulayıp bir yargıya varma sürecinde yapılacak rehberlikle, onların kendilerini yalnız hissetmelerine mani olabiliriz.

Kendilerinin dikkate alındığını, yalnız olmadıklarını hissetmeleri, hayatla olan bağlarını kuvvetlendirir. Bu ziyaretlerin hiç

şüphesiz, öğretmenlere de kazandırdığı önemli tecrübeler ve manevi hazlar olacaktır.

Her şeyden önce evimizle işimiz arasındaki kısır döngünün kırılmasıyla bizim dışımızdaki dünyanın farkına varırız. Öğrencimizi kapasite ve insan olarak daha yakından tanıma imkânına kavuşuruz ve onun ihtiyaçlarını, isteklerini, duygusal dünyasını, dünyaya bakış açısını daha gerçekçi tahlil etme fırsatını yakalamış oluruz.

Şu hakikati da unutmamak gerekir ki ancak yakınlaşarak birbirimizden emin olabiliriz.

Ezcümlle,
“*Beri gel barışalım,
Yad isen bilişelim.*”

Yunus Emre

SONUÇ

Öğrenci ev ziyaretlerinin amacı, var olan potansiyeli, eğitim kurumları, öğrenci ve ailelerin faydasına dönüştürmektir. Yapılan çalışmalardan hesaplanan sonuç tam tamına alınamayabilir. Bu ziyaretlerde eğitim kurumlarının ve eğiticilerin, öğrenci ve ailesine verdiği bir mesaj vardır: “Seninle beraberim.”

Bu mesaj “Yalnız değilsin, iyi gününde, kötü gününde, sevincinde, üzüntünde seni düşünen birileri var, okul olarak biz varız.” demektir. Aynı zamanda, “Senin bana ihtiyacın olduğu kadar, bizim de sana ihtiyacımız var. Sizsiz bu kurumlar öksüzdür, viranedir bu mekânlar bizim olduğu kadar, senindir.” demektir.

Günümüzde hem aileler hem de eğitim kurumları bir yalnızlaşma içindedir. Bu yalnızlaşmalar iki önemli meseleyi doğurmaktadır: “muhitten kopma” ve “mukavemetsizleşme”...

Yani bir yandan şu veya bu sebeple içine kapanan aile; bütün kazanımlarını tek başına içeride tüketirken, çevresiyle paylaşarak azaltacağı problemlerinin çekim alanına girerek fasit dairede dönüp durmaktadır.

Tâ ki bir gün bir gezegenden kopan parçanın savrulduğu gibi savruluncaya kadar...

Öbür taraftan başta okullar olmak üzere eğitim kurumları da, her gün onlarca öğretmen ve yüzlerce hatta binlerce öğrencinin sirkülasyon merkezi olmasına rağmen yalnızlık çekmektedir. Ancak eğitim kurumlarının yalnızlığının karakteri farklıdır ve başlıca sebebi tek boyutluluktur. Ve bu durum ilköğretimden üniversiteye kadar sürüp gitmektedir. Eğitim kurumları semtin merkezindedir ama toplumsal hayatın merkezine girememiştir. Öğrenci ve ailelerin dahi okullarla ilişkileri zaruret ve mecburiyet ölçüleri içindedir.

Öğrencisi olmayan kişi ve kesimler eğitim kurumlarından uzak durmaktadırlar. Hâlbuki insan yetiştirmede bugünkü “okul yapılaşması”nın dışında başka bir kurum bulunmamaktadır.

Bu noktada okul yönetici ve öğretmenlerin hem bir oyun kurucu hem de diyalog taşıyıcı olarak ailelerden başlayarak toplumdaki her kesime yönelmesi gerekmektedir.

Öğrenci ziyaretleri bu yönüyle de sosyal bir hizmet görecek, bir yandan kurumlara güveni artırırken, öbür yandan toplumsal uzlaşmaya katkı sağlayacaktır.